

โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน

รหัส : 01304

การพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริม
ทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์

นางไกรสร ประดับเพชร

ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	7
กรอบความคิดการวิจัย.	8
ประโยชน์ที่จะได้รับ.	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.	10
1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	11
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.	13
3. ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน	16
4. หลักการขั้นพื้นฐานในการอ่านจับใจความ.	18
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ.	19
6. ทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ	21
7. วิธีการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ.	21
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก.	23
9. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R.	29
10. งานวิจัยในประเทศ.	33
11. งานวิจัยต่างประเทศ.	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.	37
1. กลุ่มตัวอย่าง	37
2. การออกแบบการรวบรวมข้อมูล.	38
3. แบบการวิจัย.	38
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.	39
5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.	39
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล.	43
7. การวิเคราะห์ข้อมูล.	43
ภาคผนวก เครื่องวิจัย	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญสำหรับคนไทยทุกคนเพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแล้ว ภาษาไทยยังเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นความมั่นคงของชาติและเป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้เพื่อเป็นเครื่องแสดงว่าชาติไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่และมีวัฒนธรรมมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล

เนื่องจากภาษาไทยมีค่าและสำคัญยิ่งสำหรับคนไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 8) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้วิชาภาษาไทยอยู่ในกลุ่มวิชาทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพื่อที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันทั้งในด้านการติดต่อ สื่อสาร การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินและการประกอบอาชีพ การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและช่วยอนุรักษ์ภาษาไทยไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2547 : 27) กล่าวว่าไว้ว่า ทักษะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ เพราะการเรียนวิชาต่าง ๆ ทุกระดับต้องอาศัยความสามารถในการอ่านแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะการเข้าใจเนื้อหาความรู้จำเป็นต้องจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ นักเรียนที่มีทักษะการอ่านดีก็จะมีเครื่องมือที่ดีในการเรียนรู้ ในทางกลับกันนักเรียนที่ขาดทักษะการอ่าน จะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่งผลให้นักเรียน เกิดความเบื่อหน่าย วิตกกังวลและความท้อถอยไม่อยากเรียน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอ่าน การเรียนการสอนจำเป็นต้องทำให้ผู้อ่านมีทักษะในการอ่าน สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้และมีนิสัยรักการอ่านซึ่งจำเป็นต้องฝึกฝนอยู่เสมอ ความสำคัญของการอ่านดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 8) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่านในวิชาภาษาไทยไว้ว่า จะต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

กองทัพ เคลือบพณิชกุล (2542 : 123) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจุบันประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะการสอนเป็นรูปแบบของการจดจำเรื่องราวและซักถามรายละเอียดของเนื้อเรื่อง ไม่ได้สอนให้ใช้กระบวนการทางการคิดผสมผสานความรู้และประสบการณ์เดิม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจับใจความจากเรื่องที่อ่าน ค้นหาแนวคิดและประเด็นหลักของเรื่อง ดังนั้น สภาพการเรียนการสอนจึงควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางการคิด เน้นให้ผู้เรียนกับผู้สอนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น

การอ่านมีบทบาทสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน เพราะทุกคนต้องพยายามค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านหนังสือ ตำรา จุลสาร และนิตยสารต่างๆ เพื่อรับรู้ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้การอ่านยังให้ความเพลิดเพลินใจด้วย แม้แต่ในโรงเรียน ความรู้ส่วนใหญ่ก็ได้มาจากการอ่าน ดังนั้นในโรงเรียนส่วนมากจึงมุ่งที่จะพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน (Meyer and other, 1980: 73) และ Harris & Sipay (1990) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่าในโลกปัจจุบันซึ่งมีเทคโนโลยีทันสมัยนั้น ความสามารถในการอ่านยังมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากอาชีพต่างๆ ต้องการผู้ที่มี

การศึกษาหรือการฝึกฝนเชี่ยวชาญเฉพาะทางในระดับสูงขึ้น ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูงก็จะได้เปรียบ เพราะได้ใช้ทักษะนี้แสวงหาความรู้ที่อยู่ตลอดเวลา

ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เป็นทักษะที่สำคัญของการใช้ภาษา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทักษะที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้และการถ่ายทอดทางภาษาคือทักษะการอ่านและการเขียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ และใช้วิธีการอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วยการอ่านจึงเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้เด็กเรียนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545: 2)

การอ่านช่วยให้ผู้เขียนปรับปรุงความสามารถในการเขียน ดังนั้นการอ่านจึงมีผลต่อการปรับปรุงการเขียนมากกว่าการฝึกเขียนตามโครงสร้างไวยากรณ์ นอกจากนี้ จอห์นสัน (Johnson, 1988: 13) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านและการเขียน กับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยศึกษาว่าความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม (Schema) ของผู้เรียนจะมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านและการเขียนอย่างไร ซึ่งผลของการวิจัยปรากฏว่าความรู้เดิมในการอ่านจะทำให้เด็กมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น และมีความคงทนในการจำดีขึ้นส่วนฮีตัน (Heaton, 1975: 138) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะที่ซับซ้อนและสอนยาก เพราะนักเรียนจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถด้านไวยากรณ์ และรู้ศิลปะการใช้ถ้อยคำสำนวนที่สละสลวย ตลอดจนพื้นฐานทางด้านวิจารณ์ญาณและจินตนาการในการเขียน ผู้เขียนต้องมีความสามารถอย่างแท้จริง จึงจะสามารถเขียนข้อความได้ชัดเจนจนผู้อ่านเข้าใจได้ นอกจากนี้ ลาโด (Lado, 1976: 248) ได้ให้ความเห็นว่า การเขียนเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์ใช้ในการสื่อความหมายแสดงความคิดเห็นตลอดจนความรู้สึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน วินการ์ด (Wingard, 1981: 143-145) ให้เหตุผลทางด้านจิตวิทยาและประโยชน์ใช้สอยของการเขียนว่า สามารถ

ปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการฟังตนเองในการเรียนรู้ การทราบผลทันทีมีส่วนช่วยการเรียนรู้ให้ดีขึ้น สิ่งที่มีมักจะเป็นปัญหาในการสอนการเขียนก็คือ ผู้เรียนไม่สามารถคิดและเขียนออกมาได้ดังนั้นในการเขียน นักเรียนต้องนำความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้านมาผสมผสานกัน ต้องเป็นผู้รู้จักอ่านและฟัง ประการสำคัญคือ รู้จักที่จะลำดับความคิด ความรู้ให้ต่อเนื่องกันอย่างมีเหตุผล

สำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าว วิธี SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความได้ดีเพราะเป็นเทคนิคการสอนอ่านที่เป็นระบบ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่อ่านด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. การสำรวจ (S-Survey) หมายถึง ขั้นตอนให้ผู้สอนให้นักเรียนอ่านบทอ่านและคำถามจากบทอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นการมองภาพรวมของเรื่องราว 2. การตั้งคำถาม (Q-Question) หมายถึง ขั้นตอนให้ผู้เรียนตั้งคำถามจากบทอ่าน โดยมีครูผู้สอนคอยชี้แนะแนวทางให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถาม 3. การอ่านอย่างรอบคอบ (R1-Read) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจและตอบคำถามจากบทที่อ่านที่ตั้งไว้ 4. การจดจำ (R2-Recite) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนทำความเข้าใจคำตอบ แล้วจดบันทึกย่อ เพื่อเตือนความจำของตนเอง 5. การเขียนสรุปใจความ (R3-Write) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนบอกคำตอบได้แล้ว ซึ่งครอบคลุมความหมายเดิมมาเขียนสรุปใจความด้วยภาษาตนเอง

6. การทบทวน (R4-Review) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนทบทวนเรื่องที่ทำทั้งหมด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ทำให้เกิดการกระตุ้นความคิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านจับใจความ นอกจากนี้ วิธี SQ4R ยังทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนในชั้นเรียน มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านเป็นกระบวนการรับสาร อันเป็นข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ อีกทั้งการอ่านยังเป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีประสบการณ์ อีกทั้งการอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ การอ่านยังเป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยปรากฏอยู่ในสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำรงชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน สามารถอ่านและจับใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างถูกต้อง จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง จากประสบการณ์การสอนของข้าพเจ้าที่ผ่านมามีพบว่า ผู้เรียนจำนวนมากขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้อย่างถูกต้อง มีความคิดอย่างไม่เป็นระบบ ไม่สามารถถ่ายทอดใจความสำคัญจากการอ่านของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน ไม่มีความมั่นใจในการตอบคำถาม คำตอบไม่สอดคล้องกับคำถามส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ข้าพเจ้าจึงหาวิธีพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญผ่านสื่อที่ผู้เรียนเลือกเอง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนเตรียมมาเอง อาทิ การใช้นิทาน โฆษณา เพลง ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ ฯลฯ นำมาใช้เป็นข้อมูลการอ่าน อันเป็นสิ่งที่ผู้เรียนเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจ มีความสุขกับการอ่าน จึงจะสนใจในการอ่านศึกษาหาข้อมูล ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้เป็นอย่างดี และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี

กลวิธีในการอ่านดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้อ่านสามารถใช้หลาย ๆ กลวิธีร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านซึ่งสอดคล้องกับวิธีสอนแบบ SQ4R นี้ได้ปรับปรุงมาจากการสอนแบบ SQ3R ของฟรานซิส พี.โรบินสัน (Francis P. Robinson) ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านแห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ เป็นการอ่านเพื่อหาจุดสำคัญของเรื่องโดยการตอบคำถามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R มี 6 ขั้นตอน คือ Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R) คือ การอ่านอย่างรอบคอบ Record (R) คือ การจดบันทึก Recite (R) คือ การสรุปใจความสำคัญ Reflect (R) คือ การทบทวน Francis P. Robinson (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. 2554 : 225) ที่ช่วยสร้างนิสัยในการอ่านได้ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะประกอบด้วยหลายกลวิธีที่ช่วยพัฒนาให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน เช่น การสำรวจ การตั้งคำถาม การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านซึ่งเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนหรือการทบทวนเพื่อช่วยในการจำเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้วิธีสอนแบบ SQ4R ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่านได้อีกด้วยเริ่มตั้งแต่ขั้นสำรวจ ซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้มองภาพรวมของเรื่องที่จะอ่านเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดถึงเรื่องที่กำลังอ่านและยังมีกลวิธีตั้งคำถามซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนฝึกหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการอ่านเนื่องจากมีจุดประสงค์ในการอ่านที่ชัดเจนไม่ใช่เพียงแค่อ่านให้จบเท่านั้น และเมื่อผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้จะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านว่าไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินไป เพราะผู้เรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้และยังแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในการอ่าน และผู้เรียนที่มีจุดอ่อนในเรื่องของคำศัพท์ก็ยังสามารถฝึกฝนจากการอ่านซ้ำ ๆ เพราะวิธีการสอนแบบ SQ4R เน้นที่การอ่านซ้ำๆ อย่างละเอียดจนกว่าจะเข้าใจและจดจำเรื่องที่อ่านได้และยังแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของตนเองได้ในขั้นเขียนสรุปใจความ ซึ่งเป็นการใช้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนว่าสามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้มากน้อย

เพียงใด และหากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนจากการสอนอ่านด้วยวิธี SQ4R จนมีความชำนาญแล้ว การอ่านตำรา ก็จะไม่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนอีกต่อไป

วิธีสอนแบบ SQ4R ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน เพราะโครงสร้างความรู้ซึ่งมีหน้าที่ช่วยให้ผู้อ่านค้นหาและเลือกข้อมูลที่ต้องการในการตอบคำถามและยังช่วยตีความเรื่องราวที่อ่านช่วยทบทวนข้อมูลจากความทรงจำของตนเอง เพื่อให้เรื่องราวที่ขาดหายไปสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้การใช้ความรู้เดิมมาทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านนี้เองที่ทำให้การเก็บข้อมูลในสมองมีความคงทนและมีการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบหากมีความรู้เดิมกับเรื่องที่อ่านก็จะทำให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งอีกด้วย ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ให้ความสำคัญแก่พื้นฐานความรู้ของผู้อ่าน โดยเชื่อว่าพื้นฐานความรู้มีบทบาทสำคัญต่อความเข้าใจในการอ่าน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละเลยความสำคัญของความรู้ด้านภาษาแต่อย่างใด ดังนั้นการสอนอ่านตามแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างความรู้ที่มีอยู่บวกกับข้อมูลที่เสนอไว้ในบทอ่านกับวิธีสอนแบบ SQ4R ซึ่งเป็นวิธีการสอนซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดีและทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้การสอนอ่านที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงกลวิธีที่ใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R จะเห็นได้ว่ากลวิธีนี้ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน โดยการตั้งคำถาม จดบันทึก และเล่าเกี่ยวกับเรื่องที่ตนได้อ่านออกมาเป็นคำพูดของตนเองได้แสดงว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน เมื่ออ่านเข้าใจ นักเรียนก็น่าจะเขียนได้ด้วย ดังเช่นงานวิจัยของ Medver (1996) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์การอ่านกับการเขียน ผลการวิจัยพบว่า การอ่านมีความสัมพันธ์กับการเขียน และงานวิจัยที่ศึกษาถึงผลการสอนที่ให้นักเรียนตั้งคำถามเองพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกให้ตั้งคำถามเองมีผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกให้ตั้งคำถามเอง (Nolte & Singer, 1985; Davey & McBride, 1986; Wong & Jones, 1982) ผลของการฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามเองยังสามารถส่งผลต่อการเขียนด้วย จากผลการวิจัยของ Weiner (1987) ที่พบว่า การฝึกตั้งคำถามเอง การจดบันทึก การสรุป นอกจากจะส่งผลดีต่อความเข้าใจในการอ่านแล้วยังส่งผลดีต่อการเขียนเรียงความ ซึ่งในการสอนแบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ มีขั้นตอนให้นักเรียนตั้งคำถามเอง การหาใจความหลักและใจความสนับสนุนสำคัญและการบันทึก ก็น่าจะมีผลดีต่อทักษะการเขียนย่อความได้เช่นกัน

จากความสำคัญของการอ่าน สภาพและปัญหาในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการอ่าน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการอ่าน จับใจความให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย สามารถเรียนรู้กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอีกทางหนึ่ง ปัจจุบันนี้การสอนอ่านจับใจความยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้พบว่าปัญหาที่ทำให้การอ่านจับใจความไม่ประสบผลสำเร็จ มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนขาดแคลนวัสดุประกอบการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ฝึกฝนทักษะการอ่านให้กับผู้เรียน จากปัญหาดังกล่าว ครูควรให้ความสำคัญของการอ่านจับใจความให้มาก และควรแก้ปัญหาข้อบกพร่องด้วยการสอนซ่อมเสริม ผลิตสื่อการอ่านที่ตรงกับระดับความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของนักเรียนและครูควรให้นักเรียน เรียนด้วยตนเองมากขึ้น เพราะระบบการเรียนการสอนในปัจจุบันจะไม่ให้ครูสอนตามเนื้อหาหรือคู่มือครูมากนัก แต่จะมุ่งเน้นให้นักเรียน เรียนด้วยตนเอง คือให้เด็กรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฉะนั้นการผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะแบบฝึกทักษะ จึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองอย่างเพียงพอ ครูไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนรักการอ่านน้อยลง และมีผลการเรียนต่ำ ฉะนั้น การสอนอ่านจับใจความที่ดี ต้องจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ และเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาส

ให้นักเรียนได้คิด ตีความ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 251 ซึ่งได้แบ่งระดับการอ่านไว้ 4 ประการ คือ การอ่านและเข้าใจตามตัวหนังสือ การอ่านเพื่อตีความการอ่านเพื่อวิเคราะห์ และการอ่านเพื่อสร้างสรรค์ ดังนั้นขบวนการสอนอ่านจับใจความเป็นสิ่งจำเป็นควรจะให้ นักเรียนได้รับการฝึกฝนการอ่านจับใจความ ตั้งแต่ผู้เรียนมีอายุน้อยนับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ซึ่งจะได้ผลดีกว่า การฝึกในระดับอุดมศึกษา เพราะปัญหาเกี่ยวกับการสอนอ่านจับใจความที่เกิดขึ้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นั้น นักเรียนบางคนอ่านได้แต่ไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่าน จึงทำให้จับใจความของเรื่องไม่ได้ และส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้วิจัยมิได้แสดงแนวคิดหรือใจความสำคัญของเรื่องโดยตรง ซึ่งทำให้ขาดสมรรถภาพทางการอ่านจับใจความสูง

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในการอ่านจับใจความอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้องและสามารถจับใจความของเรื่องได้ในเวลาที่รวดเร็ว นอกจากนี้การฝึกทักษะการอ่านจับใจความเป็นวิธีการสอนอ่านอีกวิธีหนึ่งที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาการสอนอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบฝึกทักษะสำหรับฝึกอ่านจับใจความ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จะสามารถตอบสนองนักเรียนให้มีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2560 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 65.54 จากเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ ร้อยละ 80 ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านผู้เรียนที่ยังขาดความรู้พื้นฐานในการเขียนและการอ่าน อันเนื่องมาจากเจตคติที่ไม่ดีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในด้านการเรียนการสอนยังขาดความทันสมัยครอบคลุมเนื้อหาและที่สำคัญคือในด้านตัวผู้สอนเองยังขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาวิธีสอนให้มีความหลากหลายซึ่งปัจจัยที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (รายงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนไตรคามประชาสรรค์. 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R จะเป็นที่จะช่วยปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการอ่านของผู้เรียนภาษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เพราะเป็นวิธีที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และยังเป็นวิธีที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการตั้งคำถาม การจดบันทึก การเล่าถึงเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเขียนสรุปใจความ นอกจากนี้การทบทวนในสิ่งที่อ่านก็ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R จะพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสรุปใจความภาษาไทยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านของผู้เรียนภาษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจ

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงขึ้น
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 18 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การอ่านจับใจความและความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง โดยกำหนดเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การอ่านจับใจความนิทาน
2. การอ่านจับใจความบทเพลง
3. การอ่านจับใจความบทร้อยกรอง
4. การอ่านจับใจความบทเรียนกลุ่มสาระอื่น
5. การอ่านจับใจความข่าว
6. การอ่านจับใจความเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 แผน

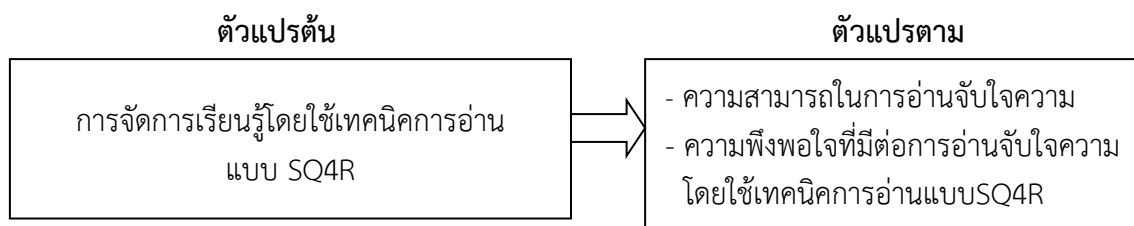

2. แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 ชุด ซึ่งประกอบไปด้วย นิทาน บทเพลง บทร้อยกรอง บทเรียน กลุ่มสาระอื่น ข่าว และเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. แบบทดสอบความสามารถการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน เนื้อหาเป็นแบบทดสอบการอ่านจับใจความซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

กรอบความคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้นซึ่งมีจำนวน 15 ชุด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

การอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการอ่านอย่างเข้าใจ เพื่อให้ทราบว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ และผลเป็นอย่างไร แล้วสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ สื่อที่ผู้เรียนเลือกเอง หมายถึง เนื้อหา หรือสาระที่ผู้เรียนใช้ประกอบการฝึกหัดอ่านจับใจความ โดยผู้เรียนเป็นผู้เลือกเรื่องที่อ่านด้วยตนเอง และผู้วิจัยนำเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนเลือกมาจัดพิมพ์ทำเป็นแบบฝึกหัด ได้แก่ นิทาน บทเพลง บทร้อยกรอง บทเรียนกลุ่มสาระอื่น ข่าว และเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R หมายถึง วิธีการสอนอ่านตำราที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นสำรวจ (Survey :S)

ผู้สอนให้นักเรียนสำรวจ เรื่องราวที่ได้อ่านอย่างคร่าวๆ ได้แก่ การอ่านหัวเรื่อง หัวข้อย่อย บทคัดย่อ บทสรุป รวมถึงคำถามในเรื่อง เพื่อเป็นการมองภาพรวมของเรื่อง โดยวิธีการอ่านแบบกวาดสายตารวดเร็ว (Skimming)

1.2 ขั้นตั้งคำถาม (Question : Q)

หลังจากที่ได้สำรวจบทอ่านแล้ว ผู้สอนถามคำถามที่เกี่ยวกับบทอ่านกับนักเรียนเพื่อฝึกการตอบคำถาม และให้นักเรียนลองเปลี่ยนหัวเรื่อง หรือหัวข้อย่อยให้เป็นคำถามเพื่อที่จะได้หาคำตอบในขั้นต่อไป

1.3 ขั้นอ่านอย่างรอบคอบ (Read : R)

ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้อ่านรายละเอียดของบทอ่านเพื่อทำความเข้าใจ และตอบคำถามที่ตั้งไว้เนื่องจากนักเรียนได้ทำความเข้าใจกับบทอ่านแล้ว ผู้สอนสามารถแทรกการตั้งคำถามเข้าไปได้ แล้วให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามของครู ช่วยให้ได้ข้อมูลหรือรายละเอียดที่สำคัญครบถ้วนขึ้น นอกจากนั้นการตั้ง

คำถามเพื่อหาคำตอบยังเป็นการช่วยฝึกนักเรียนในการตอบคำถาม เนื่องจากเราจะทดสอบเขาด้วยแบบทดสอบ

1.4 ขั้นการจดบันทึก (Record : R)

เมื่อได้คำตอบแล้วนักเรียนต้องบอกคำตอบนั้นออกมาโดยใช้ภาษาของตนเอง เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและสามารถจำคำตอบนั้นได้ โดยคำตอบนั้นต้องคงความหมายเดิมของเรื่องเอาไว้

1.5 ขั้นเขียนสรุปใจความสำคัญ (Recite : R)

เมื่อบอกคำตอบแล้ว ให้นำมาเขียนสรุปใจความซึ่งประกอบด้วยใจความหลักและใจความรอง ซึ่งครอบคลุมความหมายเดิมของบทอ่านไว้ หลีกเลี่ยงการกล่าวซ้ำๆ และใช้ประโยคที่แต่งขึ้นเองโดยมีความถูกต้องตามหลักภาษาและเครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกต้อง การเขียนสรุปใจความสามารถอยู่ในชั้นผลิตภัณฑ์งาน ของการดำเนินการโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพราะเป็นผลมาจากการทำความเข้าใจในการอ่าน

1.6 ขั้นทบทวน (Reflect : R)

เมื่อเสร็จสิ้นทั้งห้าขั้นตอนแล้ว นักเรียนจึงทบทวนเรื่องที่อ่านทั้งหมดโดยเล่าคำถามที่ตั้งไว้และคำตอบของแต่ละข้อให้ครูหรือเพื่อนฟัง ในขั้นตอนนี้จะเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนว่าสามารถจดจำหรือเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดได้มากหรือน้อยแค่ไหนหากมีสับสนที่ยังจำไม่ได้ ก็ให้ย้อนกลับไปอ่านซ้ำและทบทวนจนกว่าจะจำได้ ซึ่งการอ่านซ้ำๆ นี้ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวความคิดได้ชัดเจนและมีความคงทนในการจำอีกด้วย

ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการอ่านของนักเรียนในระดับแปลความ ตีความ ขยายความ จับใจความสำคัญและสรุปความ โดยวัดได้จากแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสูงขึ้นหลังจากได้รับการเรียนโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านจับใจความสำคัญในกลุ่มสาระอื่นๆ ต่อไป

3. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สนใจนำเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ.

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน
4. หลักการขั้นพื้นฐานในการอ่านจับใจความ
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ
6. ทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ
7. วิธีการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
9. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R
10. งานวิจัยในประเทศ
11. งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย ซึ่งในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กล่าวถึงหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3 -19) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์หลักการจุดหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์คุณภาพของผู้เรียนตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญดังนี้

1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทักษะเจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล

1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลาและการจัดการเรียนรู้

1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2 มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

1.3.3 มีสุขภาพกายและจิตที่ดี และรักการออกกำลังกาย

1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้

1.4.1 ความสามารถในการสื่อสาร ผู้เรียนมีความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

1.4.2 ความสามารถในการคิด ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตผู้เรียนมีความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสมการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีผู้เรียนมีความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสารการทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลกดังนี้

- 1.5.1 รักชาติศาสน์กษัตริย์
- 1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 1.5.3 มีวินัย
- 1.5.4 ใฝ่เรียนรู้
- 1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 1.5.7 รักความเป็นไทย
- 1.5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษาเองได้

1.6 คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้กลุ่มสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยศาสตร์สาขาต่างๆ หลายแขนงมีลักษณะเป็นพหุวิทยาการ

1.6.1 ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้างตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัยและเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

1.6.2 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการและมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะกระบวนการมีคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์รวมทั้งได้แสดงบทบาทและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อสภาพแวดล้อมจาก

2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1) วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้อง เหมาะสมในการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้เกิดความชื่นชมซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามในชีวิตเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ให้เกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย

โดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามในชีวิตการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิด วิพากษ์วิจารณ์คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์ อย่างสละสลวย งดงามเป็นการสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนต้องมีทักษะการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียน สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ได้ตรงความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังมีวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่า การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียน วรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2) ลักษณะของหลักสูตร

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย มีดังนี้

(1) กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดูการพูด หลักการใช้ ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

(2) กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียน และสามารถปฏิบัติได้อันเป็น คุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนควรยึดเป็นแนวการจัดการเรียนรู้

(3) กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วง ชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงชั้น

(4) กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต

3) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ เป็นกลุ่มเนื้อหา และทักษะที่จะต้องสอน แต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัด การศึกษาแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนด คุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียน ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็น มาตรฐานเนื้อหาที่กำหนดเนื้อหาและมาตรฐานการปฏิบัติ กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการ ปฏิบัติงาน และคุณธรรมจริยธรรม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรม ไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 7-17)

4) คุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังนี้

- (1) สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
- (2) สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ
- (4) มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ

(5) ตระหนักในทางวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมใน วรรณคดี และวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

(6) สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

(7) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติ

(8) มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้งหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการ เรียนรู้ในสาระที่ 1 ด้านการอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ, 2544 : 12) และได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ในทุกช่วงชั้น ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดให้อ่านแล้วเข้าใจข้อความที่อ่าน ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อ่าน แล้วจับประเด็นสำคัญ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความได้ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล และช่วงชั้น ที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านแล้วสามารถตีความ แปลความ และขยายความเรื่องอ่านอย่างลึกซึ้ง วิเคราะห์ วิวิจารณ์ประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ (กรมวิชาการ, 2546 : 188) ผู้เรียนจะมีคุณภาพดังกล่าวได้ต้อง

มีความสามารถในการอ่านจับใจความและเข้าใจเรื่องราวจากการอ่านได้เป็นอย่างดี การอ่านจับใจความเป็น การอ่านที่มุ่งจับประเด็นสำคัญของเรื่อง ในการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความควรให้เนื้อหาที่อ่าน เหมาะสมกับวุฒิภาวะประสบการณ์ ความสนใจของนักเรียน และใช้วิธีการที่หลากหลาย

3. ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้ และ เข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันและผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้ วรรณิ โสมประยูร (2542 : 121) สอดคล้องกับบันลือ พลฤกษ์วัน (2532 : 2) สรุปความหมายของการ อ่านไว้ว่า การอ่านหมายถึง การแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด สื่อความหมาย ถ่ายโยงความคิด ความรู้ จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความและพัฒนาการคิด นอกจากนี้ การอ่านยังเป็นการถ่ายทอดความคิดจากหนังสือของผู้ประพันธ์ไปยังผู้อ่าน ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิด ความรู้สึกของตนสามารถตีความของหนังสือได้ (เปลื้อง ณ นคร, 2544)

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการทางสมองที่สามารถรับรู้และเข้าใจความหมาย ของคำ หรือสัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมาย ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ให้ เข้าใจตรงกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่าน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้นๆ ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ได้

3.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม โดยเฉพาะในระดับ ของ การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป

หน่วยงานและนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้สอดคล้องกัน ได้แก่ กรมวิชาการ (2546 : 1) กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นต้องเน้น ฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอ่านเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสร้างความหมายหรือ พัฒนาการวิเคราะห์ ตีความ และทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน ซึ่งตรงกับกับ บันลือ พลฤกษ์วัน (2534 : 28) ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 3) และ วรรณิ โสมประยูร (2542 : 121) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของ การ อ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้ และ เข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ ระหว่าง ผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันและผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ได้

ดังนั้น การอ่านจึงมีความจำเป็นที่ต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ เพื่อสะสมประสบการณ์ทำให้เกิด ความคิดที่กว้างขวาง เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วและถูกต้อง ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความคิด ส่งเสริม ให้ เกิดการพัฒนาชีวิตที่ดีงาม และยังช่วยประสานความรู้ของมนุษย์ ทุกชาติทุกภาษาเข้าด้วยกัน ทำให้ เกิด การพัฒนาสิ่งที่เป็นประโยชน์มากมาย

3.3 ประเภทของการอ่าน

ลาวัญญ์ สังขพันธานนท์ และคณะ (2549 : 18-21) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การจำแนกประเภทตามลักษณะการอ่าน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1 การอ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านโดยวิธีการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำหรือเสียงแล้วถ่ายทอดเสียงออกมาเป็นความคิด

1.2 การอ่านในใจ คือ การอ่านที่ถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นความคิดโดยตรง การอ่านในใจเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ ผสมผสานกับการหมั่นฝึกฝนตนเองเพื่อก่อให้เกิดความชำนาญในการอ่าน ทักษะที่สำคัญในการอ่านในใจ ได้แก่ ทักษะการอ่านได้เร็วและทักษะการเข้าใจความหมาย ทักษะในการอ่านเร็ว เป็นเรื่องของกลไกการอ่านหรือการเคลื่อนไหวของสายตา ทักษะการเข้าใจความหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะหากมีระดับความเร็วในการอ่านดีแต่ไม่สามารถเข้าใจเนื้อความของสิ่งที่อ่านได้ การอ่านก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ การที่ผู้อ่านจะเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้จะต้องมีพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ คือ

1.2.1 ความรู้พื้นฐานเรื่องคำและไวยากรณ์ ได้แก่ การรู้จักความหมายของคำศัพท์หน้าที่ของคำและประโยค

1.2.2 การรู้จักย่อหน้าหรือปริเพท (Paragraph) ผู้อ่านมีความจำเป็นต้องรู้ความสำคัญของการย่อหน้า เพราะในแต่ละย่อหน้าจะมีใจความสำคัญ (Main Idea) หนึ่งย่อหน้าจะแสดงประโยคใจความสำคัญไว้หนึ่งประโยค เรียกว่า ประโยคหลัก (Topic Sentence) จากนั้นจะใช้ประโยคพลความ (Supporting Sentence) เป็นประโยคเสริมเพื่ออธิบายหรือขยายความตามปกติใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าส่วนมากจะปรากฏที่ต้นหรือตอนท้ายของย่อหน้าหรืออาจปรากฏที่ตอนกลางของย่อหน้าก็ได้ หนึ่งย่อหน้าจะมีใจความสำคัญเพียงหนึ่งใจความเท่านั้น

1.2.3 ภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้อ่านที่มีประสบการณ์ได้พบเห็นหรือได้คุ้นเคยกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. การจำแนกประเภทตามวิธีการอ่าน แบ่งได้ 5 ประเภท คือ

2.1 การอ่านอย่างคร่าว ๆ เป็นวิธีการอ่านที่จะใช้เมื่อต้องการสำรวจว่าจะอ่านหนังสือ นั้นต่อไปโดยละเอียดหรือไม่ การอ่านอย่างคร่าว ๆ จะอ่านเพียงชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งสารบัญ คำนำ หรือเป็นการอ่านเพียงบางตอนเพื่อดูจำนวน การอ่านเพื่อสังเกตเนื้อหา หรือการอ่านเพื่อดูตรรกะ ค้นหาหัวข้อที่ต้องการว่ามีหรือไม่

2.2 การอ่านแบบตรวจตรา เป็นวิธีการอ่านละเอียดในข้อความที่ต้องการรู้ เป็นการอ่านเพื่อเก็บข้อมูล คือ การอ่านหนังสือในหัวข้อเรื่องเดียวกันจากหนังสือหลาย ๆ เล่มเพื่อเปรียบเทียบและคัดเลือกก่อนจะสรุปและนำส่วนที่ตนเองต้องการมาใช้ นิยมใช้กันมากในการอ่านเพื่อการทำรายงานการท้าวิจัย การค้นคว้าหรือการทำวิทยานิพนธ์

2.3 การอ่านแบบศึกษาค้นคว้า เป็นการอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วนตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย เพื่อให้รู้เนื้อหาละเอียดลึกซึ้งทุกชั้นตอน และเก็บแนวคิดเพื่อสรุปสาระสำคัญของเนื้อความทั้งหมด

2.4 การอ่านเชิงวิเคราะห์หรือการอ่านตีความ เป็นวิธีการอ่านที่ต่อเนื่องจากวิธีการอ่านแบบศึกษาค้นคว้า คือการอ่านอย่างละเอียดให้ได้ใจความครบถ้วน แล้วจึงแยกแยะส่วนประกอบออกให้ได้ว่าส่วนต่าง ๆ นั้นมีความหมายและความสำคัญอย่างไร

2.5 การอ่านโดยใช้วิจารณ์ญาณ คือ การอ่านโดยสอดแทรกการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อ่านไปด้วย โดยผู้อ่านจะต้องมีความรู้พื้นฐานมาก และต้องอาศัยเทคนิคการอ่านทุกวิธีอย่างมีประสิทธิภาพแล้วจึงเกิดการสรุปประมวลเป็นความคิดรวบยอด สามารถวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและ

ถูกต้อง สรุปได้ว่า ประเภทของการอ่านจำแนกได้ตามลักษณะการอ่าน และวิธีการอ่านซึ่งขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่าน

4. หลักการขั้นพื้นฐานในการอ่านจับใจความ

1) ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะสำคัญมีความจำเป็นสำหรับการอ่านเรื่องราวต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานการแสวงหาความรู้ การอ่านที่ดี มีประสิทธิภาพนั้น ผู้อ่านต้องมีความสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ เพราะปัจจุบันวิทยาการต่างๆ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเสนอข่าวสารในรูปแบบที่ทันสมัย ทั้งจากโทรทัศน์ หนังสือ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ มากมายจึง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรู้ข่าวสารให้ทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นการอ่านจับใจความจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวและสาระสำคัญของเรื่องได้ดี ดังที่แววมยุรา เหมือนนิล (2541 : 12) กล่าวว่า การอ่านจับใจความคือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่อง หรือของหนังสือแต่ละเล่มว่าคืออะไร นอกจากนั้น สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 88) กล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความว่า เป็นกระบวนการในการเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและข้อความ ละอ อ เพชรรัตน์ (2547 : 89) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความเป็นการ “อ่านเอาเรื่อง” หมายถึง อ่านจบแล้วต้องบอกได้ว่าอ่านเรื่องอะไร สาระสำคัญของข้อความหรือเรื่องที่อ่านคืออย่างไร ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2542 : 42) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ คืออ่านเก็บความที่เป็นสาระประเด็นต่าง ๆ อย่างละเอียดลเอียดตลอดเรื่อง สามารถรับรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหาสำคัญของเรื่องได้อย่างกระจ่างแจ้ง และกรมวิชาการ (2546 : 188) กล่าวถึงการอ่านจับใจความไว้ในหนังสือการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ว่าการอ่านจับใจความ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่ม ที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการอ่านจับใจความ หมายถึง การทำความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านสามารถที่จะจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง แปลความหมายของสิ่งที่อ่านได้และมีความเข้าใจจุดหมายของเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

2) ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ หากนักเรียนมีพื้นฐานการอ่านจับใจความที่ดีแล้ว การอ่านจะประสบผลสำเร็จ ตามที่การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2546 : 188) กล่าวถึงการอ่านว่า การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียน คืออ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ ไม่สามารถแยกใจความสำคัญจับใจความเองได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่างๆ ด้วย แวมยุรา เหมือนนิล (2541, คำนำ) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความว่าถ้านักเรียนอ่านจับใจความไม่ได้ คืออ่านไม่เข้าใจ หรือเข้าใจไม่ถูกต้องถึงแม้จะมีวรรณกรรมที่ดี เกิดขึ้นมากมายเพียงใดก็ไม่มีประโยชน์ ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล (2544 : 55) กล่าวสรุป ได้ว่า การอ่านจับใจความ นับเป็นหัวใจของการอ่าน วัตถุประสงค์การอ่านทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะมีความหมายอย่างไร เพราะหากจับใจความสำคัญไม่ได้ย่อมไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านทำให้เสียเวลา และเสียประโยชน์จากการอ่านนั้น สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 88) ได้เสนอแนวคิด

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านจับใจความจะสามารถเข้าใจเนื้อเรื่อง และตอบคำถามได้ถูกต้องรวดเร็ว ดังนั้นการอ่านจับใจความจึงมีความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียน ถือเป็น

ทักษะสำคัญในการพัฒนาการอ่าน ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ทางภาษาสูงขึ้นและนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าและอ่านตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกให้สามารถจับใจความของเรื่องได้ซึ่งจะทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 : 21)

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความ ที่นักการศึกษาได้กล่าวนั้น จะเห็นได้ว่าการอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่คนเราใช้กันมากในชีวิตประจำวัน ถ้าผู้อ่านมีความสามารถในการอ่าน จับใจความแล้วจะเข้าใจความหมาย และเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

3) หลักสำคัญในการอ่านจับใจความ

ในการสอนอ่านจับใจความนั้น มีหลักสำคัญที่ครูสามารถนำไปปฏิบัติและใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในการสอนอ่านได้ดังนี้

(1) ก่อนการอ่าน ถ้ามีคำยากหรือคำศัพท์ที่นักเรียนไม่รู้จักมาก่อน ครูควรอธิบายหรือหาทางช่วยให้เด็กทำความเข้าใจความหมายของคำเหล่านั้นเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้การอ่านเป็นไปโดยราบรื่น ไม่ขลุกขลัก และสามารถเข้าใจความหมายของศัพท์ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2545 : 43)

(2) การอ่านให้สังเกตตัวพิมพ์ที่แสดงถึงความสำคัญของคำ หน่วยของคำวลีและประโยคซึ่งมักพิมพ์ด้วยตัวอักษรพิเศษ เช่น ตัวใหญ่ ตัวเอน หรือ พิมพ์ตัวอักษรสีต่างๆ ตลอดจนการระบายสีบางๆ ทั้งประโยคหรือข้อความจะช่วยให้ผู้อ่านจับแนวความคิด หรือจับใจความสำคัญได้ง่ายขึ้น (สมุทร เซ็นเชวานิช, 2536 : 192)

(3) การอ่านโดยเพ่งเล็งหาใจความสำคัญ โดยการหาคำหลัก ประโยคหลักและความคิดหลัก (ถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล, 2544 : 542)

(4) หาแก่นของเรื่องและโครงเรื่อง โดยพิจารณาจากชื่อเรื่องตลอดจนการดำเนินเรื่องและตอนจบ จำเรื่องราว ชื่อตัวละครและเหตุการณ์สำคัญให้ได้ (แวมมยุรา เหมือนนิล, 2541 : 25) การวัดความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ครูควรจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่าน การทำแบบฝึกหัดท้ายบท การสังเกตการเรียงลำดับเพื่อให้รู้ว่าเหตุการณ์ใดมาก่อนหรือมาหลัง การสร้างแผนผังความคิด การเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตน และการสรุปเรื่องที่อ่าน เป็นต้น (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2545 : 43; แวมมยุรา เหมือนนิล, 2541 : 17)

จากแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้ ครูผู้สอนสามารถฝึกให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วโดยการสังเกตคำสำคัญ ข้อความสำคัญ หรือการหาคำหลักและประโยคหลัก ซึ่งครูจะเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนหัดสังเกต และจับประเด็นสำคัญของเรื่อง นอกจากนี้อาจใช้ การสร้างแผนผังความคิดการหาแก่นของเรื่องและโครงเรื่อง รวมทั้งการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านเพื่อเป็นการทบทวนและทำความเข้าใจเรื่องโดยตลอด

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

1) ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของข้อความทฤษฎีการอ่านที่เน้นใจความของข้อความ เมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วนำใจความสำคัญแต่ละข้อความมารวมกันโดยต่อเนื่อง แล้วทำความเข้าใจในข้อความเหล่านั้น ซึ่งแยกออกไปตามแนวคิดของนักการศึกษาได้แก่

(1) ทฤษฎีของ Trabasso ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ ผู้อ่านรับรู้สาร ต่อจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ทฤษฎีนี้ได้เน้นว่าระดับการอ่านของผู้อ่านจะไม่คงที่ ในขณะที่อ่านข้อความผู้อ่านจะควบคุมเพียงโครงสร้างผิวเผินจนกว่าสารที่รับรู้จะได้รับการเปรียบเทียบ เช่นเมื่อเด็กอ่านประโยค “ฉันเห็นลูกบอลสี

แดง” เมื่ออ่านเสร็จแล้ว หากยังไม่เคยมีประสบการณ์ก่อนว่าสีแดงเป็นอย่างไรก็จำเป็นต้องอาศัยผู้รู้แนะนำช่วยตัดสินใจ เมื่อเด็กได้พบสิ่งของที่มีสีแดงก็จะใช้ประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อนพิจารณาและตัดสินใจได้ (สุนันทามัน เศรษฐวิทย์, 2545 : 56)

(2) ทฤษฎีของ Chase และ Clark เป็นทฤษฎีที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของใจความที่อ่านกับประสบการณ์เดิม คือเมื่อผู้รับสารแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับประสบการณ์ ถ้าไม่ตรงกับข้อมูลดังกล่าวหรือไม่แน่ใจก็จะใช้วิธีอ่านซ้ำข้อความนั้น สารที่ให้ความรู้สึกในทางลบจะทำให้การรับรู้ไวและนาน (สุนันทามัน เศรษฐวิทย์, 2545 : 57)

(3) ทฤษฎีของ Rumelhart ได้กล่าวถึงการอ่านว่าเป็นกระบวนการ ที่ทำงานคล้ายกับเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความซับซ้อน แต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะทำให้การอ่านไม่สมบูรณ์ ผู้อ่านจะเริ่มต้นด้วยการอ่านสารโดยพิจารณารูปร่างของคำที่รู้จัก เพื่อทำความเข้าใจความหมายต่อจากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความหมายของคำกับความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อเป็นการพิสูจน์หาข้อเท็จจริง โดยผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของคำ ความหมายการสะกดคำและชนิดของคำ (สุนันทามัน เศรษฐวิทย์, 2545 : 57)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของข้อความได้แก่ทฤษฎีของ Trabasso, Chase กับ Clark และ Rumelhart เป็นทฤษฎีที่เน้นความสัมพันธ์ของสารและประสบการณ์เดิมของตัวผู้อ่านโดยมีคำแวดล้อมและคำชี้้นำในการแปลความหมาย ซึ่งสมองรับรู้สารก็จะบันทึก โดยสารที่เป็นความรู้สึกในทางลบจะลืมได้ช้ากว่าสารที่เป็นความรู้สึกทางบวก

2) ทฤษฎีที่เน้นการวิเคราะห์ข้อความ

สุนันทามัน เศรษฐวิทย์ (2545 : 58-59) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เน้นการวิเคราะห์ข้อความว่าเป็นการให้ความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของประโยค นอกจากนั้นต้องรู้จักคำชนิดต่างๆ การเข้าใจหน้าที่และความหมายที่แท้จริงจะช่วยให้เข้าใจความหมายของข้อความหรือเรื่องที่อ่าน นักการศึกษาในทฤษฎีนี้ได้แก่ Dawes และ Frederiken ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ทฤษฎีของ Dawes กล่าวว่าข้อความหรือเรื่องราวที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงประโยคให้มีความเกี่ยวข้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนให้ผู้อ่านเข้าใจ แม้บางครั้งประโยคแต่ละประโยคไม่ได้เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน หากผู้อ่านพยายามดึงความหมายให้มาเกี่ยวข้อง ก็สามารถสร้างความสัมพันธ์ของประโยคได้ ข้อความในประโยคแต่ละประโยคมีความเชื่อมโยงเป็นลำดับง่ายต่อการทำความเข้าใจ เมื่อนักเรียนได้อ่าน แล้วจะมีการแปลความหมายของแต่ละประโยคและนำหลายๆ ประโยคมาเชื่อมโยงกันจนเข้าใจเรื่องที่อ่าน

(2) ทฤษฎีของ Frederiken ทฤษฎีนี้ได้นำโครงสร้างทางหลักภาษาเป็นแกนสำหรับสร้างความเข้าใจในการอ่าน คือผู้อ่านจำเป็นต้องทำความเข้าใจความหมายของถ้อยคำในประโยค เข้าใจหน้าที่ของคำ การนำถ้อยคำมาเชื่อมโยง โดยอาศัยวิธีการตามหลักภาษา ถ้าผู้อ่านเข้าใจโครงสร้างทางหลักภาษาก็จะเข้าใจความหมายของประโยค นอกจากนั้น Frederiken ยังได้กล่าวต่อไปว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่คล้ายกับโปรแกรมของเครื่องคิดเลข เมื่อใส่สารเข้าไปในโปรแกรมแล้ว จำเป็นต้องได้รับการพิสูจน์จากผู้อ่านว่าถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมาเปรียบเทียบหรือตัดสินใจ เมื่อได้รับการพิสูจน์แล้วจึงทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไขด้วยการเก็บส่วนที่เป็นความรู้ไว้ในสมอง ส่วนที่ไม่จำเป็นก็จะทิ้งไป ความรู้ที่เก็บไว้นั้นจะได้รับการนำมาใช้เมื่อถึงเวลา

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เน้นการวิเคราะห์ข้อความ เน้นความสำคัญของส่วนประกอบภายในประโยค ตลอดจนหน้าที่ของคำและประเภทของคำโดยเมื่อผู้อ่านอ่านสาระแล้ว ผู้อ่านจะพิสูจน์สาระกับประสบการณ์เดิม สาระที่ไม่จำเป็นจะถูกตัดทิ้งและนำสาระที่ถูกต้องออกมาใช้ในเวลาที่ต้องการ

6. ทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

ทิสนา แคมณี (2547 ; 51,60) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่นำมาใช้ในการสอนการอ่านจับใจความ ดังนี้

1) ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ซึ่งเน้นด้านสติปัญญา โดยกล่าวว่าผู้ที่มีสติปัญญาดีจะสามารถรับรู้ และอ่านจับใจความได้ในเวลาอันรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี จะใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น ดังนั้นการให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนบ่อยๆ ก็เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น

2) ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง เน้นการกระทำซ้ำๆ จนตอบสนองโดยอัตโนมัติ ดังนั้น การจัดหาเรื่องที่ตรงกับความสนใจก็จะเป็นสิ่งเร้าที่จะช่วยให้เกิดความต้องการที่จะอ่าน ผลที่ได้คือการตอบสนองที่ดี

3) ทฤษฎีของ Gestalt เน้นความสำคัญของการจัดเตรียม คือ กฎของการรับรู้ที่ประยุกต์เข้ามาสู่การสอนอ่าน ซึ่งแยกเป็นกฎ 3 ข้อ คือ

(1) กฎของความคล้ายกัน เป็นการจัดสิ่งทีคล้ายกันเอาไว้ด้วยกัน เช่น คำที่คล้ายกัน โครงสร้างของประโยค เนื้อเรื่อง รวมทั้งสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน หากจัดไว้เป็นหมวดหมู่ ก็จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

(2) กฎของความชอบ เป็นหลักสำคัญของการสอนจับใจความ หากนักเรียนได้อ่านในสิ่งที่ตนชอบก็จะช่วยให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านมีความหมายต่อตัว นักเรียน

(3) กฎของการต่อเนื่อง เป็นการพิจารณาโครงสร้างของการสอนอ่านให้มีลักษณะต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการอ่านเป็นไปโดยไม่หยุดชะงักอ่านก็จะมีกระบวนการรับสารและใช้สมองพิสูจน์ว่าเหมือนหรือต่างจากประสบการณ์เดิมของตนอย่างไร และมีการเก็บไว้แล้วนำมาใช้จริงเมื่อต้องการ

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความดังที่กล่าว ครูผู้สอนควรนำมาประยุกต์ใช้โดยการให้นักเรียนได้ฝึกฝนบ่อยๆ เน้นการกระทำซ้ำๆ จัดหาเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านที่มีความหมายต่อตัวนักเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความเพิ่มมากขึ้น และทำให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. วิธีการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ

ในการจัดกิจกรรมการฝึกอ่านจับใจความ ครูต้องพยายามสร้างความสนใจให้แก่ให้นักเรียนให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านจับใจความ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการสอน ดังนี้

1) เทคนิคสอนอ่านแบบ SQ 3 R

เทคนิคสอนอ่านแบบ SQ 3 R เป็นวิธีอ่านที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ วิธีอ่านแบบนี้ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญในการอ่าน 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Adams & Patterson, 2005, pp. 331-332)

(1) Survey-S เป็นการอ่านอย่างคร่าวๆ โดยการกวาดสายตาไปตามหัวข้อ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่องการอ่านนี้จะชี้ให้เห็นหัวข้อสำคัญๆ หรือแนวคิดหลักของเรื่อง

(2) Question-Q เมื่ออ่านจบแล้วให้ตั้งคำถาม การตั้งคำถามนี้จะทำให้มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้นคำถามจะช่วยให้ลึกซึ้งถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องทีอ่านเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องได้เร็วยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ส่วนสำคัญของเรื่องเด่นชัด

(3) Read-R ผู้เรียนอ่านเรื่องเพื่อตอบคำถามให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร และทำไม

(4) Recite-R ผู้เรียนพยายามตอบคำถาม โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง การจดบันทึกที่สำคัญๆ ในรูปของแผนภาพโครงเรื่อง และแผนผังความคิด

(5) Review-R เมื่ออ่านจบบทเรียนแล้วให้ทบทวนสิ่งต่างๆ อาจจะเป็นการอ่านทบทวนคำถาม-คำตอบเพื่อเป็นการฟื้นความจำ หากยังไม่แน่ใจหรือมั่นใจในตอนไหน หรือบทยใดก็กลับไปอ่านซ้ำใหม่อีกเพื่อให้จำได้ดี

การอ่านแบบ SQ 3 R เป็นวิธีการฝึกการอ่านและสร้างความสนใจ ให้เกิดกระบวนการในการอ่านจับใจความซึ่งจะช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จ

2) เทคนิคการสอนอ่านแบบ พาโนรามา

ปีเตอร์ เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards, 1973, pp. 132-135) เป็นผู้คิดค้นขึ้นโดยพัฒนาจากการสอนอ่านเป็นเทคนิคการสอนอ่านหลายๆ แบบ โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถอ่านข้อความจำนวนมาก เก็บข้อความต่างๆ อย่างมีระบบ และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนดังนี้

(1) Purpose-P ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน โดยอ่านแล้วสรุปใจความของเรื่องได้

(2) Adapting rate to material-A ครูแนะนำให้นักเรียนปรับความเร็วในการอ่านโดยดูจากจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

(3) Need to pose question-N ครูให้นักเรียนเริ่มการอ่านโดยสังเกตลักษณะข้อความที่อ่าน หัวข้อแต่ละย่อหน้า และบทสรุป

(4) Overview-O ครูและนักเรียนช่วยการตั้งคำถาม และพยายามอ่านเพื่อตอบคำตอบ

(5) Read and relate-R นักเรียนอ่านแล้วพยายามตอบคำถามที่ตั้งไว้ จับความคิดหลักและเรื่องราวต่างๆ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม

(6) Annotate-A นักเรียนเขียนแผนผังความคิด แผนภาพโครงเรื่อง เพื่อเป็นการช่วยจำ

(7) Memorize-M ครูเน้นให้นักเรียนทบทวนความจำจากแผนภาพโครงเรื่องหรือแผนผังความคิด

(8) Assess-A การประเมินผล ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายเรื่องราวที่อ่านเพื่อเป็นการประเมินว่านักเรียนอ่านได้ตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตอนต้นหรือไม่ สามารถเก็บข้อมูลสำคัญเพื่อสรุปความได้หรือไม่

เบทตี้ (Betty, 1983, p. 106-107) กล่าวถึง การสอนอ่านโดยใช้เทคนิคพาโนรามาว่ามีข้อสำคัญคือ ครูสามารถจะแบ่งให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีโอกาสได้ฝึกฝนทุกคนก่อนที่นักเรียนจะอ่านด้วยตนเองตามลำพัง ครูจะเป็นผู้ฝึกขั้นตอนต่างๆ ให้ และจะเป็นผู้แนะนำรายละเอียดทุกขั้นตอนตลอดคาบเรียน จากนั้นนักเรียนจะฝึกอ่านด้วยตนเอง จากการศึกษาหลักการอ่านจับใจความสรุปว่า หลักการอ่านจับใจความนั้น เริ่มต้นจากการอ่านเรื่องอย่างคร่าวๆ เก็บข้อความสำคัญให้ครบถ้วน

ผู้อ่านจะต้องรู้ว่าใจความสำคัญของเรื่องให้อ่านอยู่ตรงไหน การฝึกอ่านจับใจความสำคัญให้ได้ครบถ้วนนั้น ควรฝึกการตั้งคำถามแล้วหาคำตอบ และนำแนวคิดนั้นๆ มาเรียบเรียงใหม่ให้สละสลวย รัดกุมด้วยด้วยสำนวนของตนเอง

8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะในเรื่องที่ต้องการให้เกิดทักษะ การทำแบบฝึกเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง จะทำให้มีความสนใจ บทเรียนมากขึ้น และมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นด้วย

1) ความหมายของแบบฝึก ได้มีผู้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ต่าง ๆ ดังนี้

แบบฝึก หมายถึง เครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สร้างขึ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะเพิ่มเติมหลังจากที่ได้เรียนเนื้อหาจากบทเรียนไปแล้ว โดยมีลักษณะเป็นแบบฝึกที่มีกิจกรรมให้นักเรียนกระทำและสามารถนำประสบการณ์จากแบบฝึกไปใช้ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว ตลอดจนเป็นการวัดผลการเรียนรู้ในการสอนแต่ละเรื่องด้วย ถ้านักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดจนเกิดความเข้าใจ (ขวัญเรือน วุฒิมลชัย, 2541 : 48; น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล, 2546 : 45; วัชรวิทย์ ขำวิจิตร, 2542 : 31)

แบบฝึกเป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลาย และปริมาณเพียงพอที่สามารถตรวจสอบและพัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเองได้ (ถวัลย์ มาศจรัส, 2546 : 18) ความหมายของแบบฝึกดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อการเรียนภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูจะต้องฝึกทักษะให้กับนักเรียนหลังจากที่เรียนเนื้อหาจากบทเรียนมาแล้ว การสร้างแบบฝึกตามขั้นตอนจะก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมเนื้อหาของบทเรียน แบบฝึกนั้นก็จะเป็นสื่อที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาสาระของบทเรียนนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ลักษณะของแบบฝึก แบบฝึกเป็นสื่อที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรเป็นแบบฝึกที่มีเนื้อหาและตัวอย่างที่ชัดเจน ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2545 ก : 37) ได้กล่าวว่าแบบฝึก เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ครูควรเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง เพราะครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จึงย่อมจะทราบดีว่าสาระส่วนใดควรจะมีแบบฝึกที่จะช่วยเสริมทักษะให้กับผู้เรียน

ถวัลย์ มาศจรัส (2549 : 21) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า

- (1) ต้องมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะตามสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้
- (2) เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชา ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม มีคำอธิบายและคำสั่งที่ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติตาม
- (3) สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้
- (4) เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล

(5) มีคำถามและกิจกรรมที่ทำหายส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ของ
ธรรมชาติวิทยา

(6) มีกลยุทธ์การนำเสนอและตั้งคำถามที่ชัดเจน น่าสนใจปฏิบัติได้สามารถให้
ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ริเวอร์ (River, 1970, pp. 103-104) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

(1) ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอในเรื่องหนึ่งๆ ก่อนจะมีการฝึกเรื่องอื่นๆ ต่อไป
ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อ การสอนไม่ใช่เพื่อทดสอบ

(2) แต่ละบทควรฝึกโดยใช้หนึ่งแบบเท่านั้น

(3) ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว

(4) ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้นๆ

(5) ประโยคและคำศัพท์ ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียน

รู้จักดีแล้ว

(6) เป็นแบบฝึกที่นักเรียนใช้ความคิดด้วย

(7) ควรมีแบบฝึกหลายๆ แบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

(8) ควรฝึกให้นักเรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวัน

บาร์เนท (Barnet, 1969, p. 11) ได้กล่าวถึงแบบฝึกที่ดีว่า ควรมีข้อเสนอแนะในการ
ใช้คำถามหรือข้อความที่ฝึกควรมีจำกัด คำสั่งหรือตัวอย่างที่ยกมาควรชัดเจนและไม่ยากเกินไปถ้าต้องการ
ให้ผู้ฝึกศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ และแต่ละรูปแบบก็ควรมีความหมายแก่ผู้ทำ
แบบฝึกด้วย

บิลโลว์ (Billow, 1962, p. 87) ได้กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรเป็นแบบฝึกที่ต้องดึงดูด
ความสนใจและสมาธิของเด็ก เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เปิดโอกาสให้เด็กฝึกเฉพาะอย่างใช้ภาษา
เหมาะสมกับวัย วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิหลังทางภาษาของเด็ก แบบฝึกที่ดีควรเป็นแบบฝึกเสริมสำหรับเด็ก
เก่ง และซ่อมเสริมสำหรับเด็กอ่อน ได้ในขณะเดียวกันแบบฝึกที่ดีต้องเป็นแบบฝึกสั้นๆ มีหลายรูปแบบ มี
รูปภาพประกอบ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีคำอธิบายชัดเจน กิจกรรมสนุกสนาน ได้รับความสนใจของ
เด็ก เวลาฝึกพอเหมาะไม่ยาวนานเกินไป เป็นการฝึกเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะอย่าง ใช้ได้ทั้งเด็กเก่งและเด็กอ่อน
เนื้อหาที่นำมาใช้ควรเหมาะสมกับความสามารถของเด็กในแต่ละชั้นเรียน คำศัพท์ที่ใช้ฝึกสามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้ การฝึกต้องให้ผู้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง (เริงศักดิ์
คันศร, 2545 : 6; ھرรรษา บุญนาฮีน, 2546 : 41; น้าฮ้อฮ้อ อริยะสุขสกุล, 2546 : 48) จะเห็นได้ว่าลักษณะ
ของแบบฝึกนั้นมีความสำคัญต่อการนำไปสร้างแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรสร้าง
ขึ้นเพื่อฝึกสิ่งที่จะสอน สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการฝึก คำพูดหรือเนื้อหาควรเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
และเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่ สิ่งที่ฝึกแต่ละครั้งควรเป็นแบบฝึกสั้นๆ เข้าใจง่าย มีคำชี้แจงในการทำ มี
ลักษณะดึงดูดความสนใจของนักเรียน ไม่ใช่เวลาในการทำเกินไป ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกต้องแน่ใจว่า
เหมาะสมกับนักเรียน และทำการฝึกทีละอย่าง เริ่มฝึกจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก

3) หลักในการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึกต้องยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Classical Connectionism)

การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยอาศัยกฎการเรียนรู้ ดังนี้

(ทศนาแซมณี, 2547 : 51-52)

(1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

(2) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

(3) กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการใช้บ่อยๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้

(4) กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่อยากจะรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

จากทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบฝึกคือ

(1) คำนึงถึงผู้เรียนในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงว่าผู้เรียนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจแตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม คือต้องไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไปและควรมีหลายๆ รูปแบบ

(2) ควรจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายากเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึก และช่วยยั่วยุให้อยากฝึกต่อไป

(3) หากต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องใดจะต้องช่วยให้เขาเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง แล้วให้ฝึกฝนโดยกระทำสิ่งนั้นบ่อยๆ แต่ควรระวังอย่าให้ถึงกับซ้ำซาก จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

(4) เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วควรให้ผู้เรียนฝึกนำการเรียนรู้นั้นไปใช้บ่อยๆ บัทส์ (Butts, 1974, p. 85) ได้แนะนำการสร้างแบบฝึกว่าควรยึดหลักการสร้างที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วคือ

(1) ก่อนสร้างต้องกำหนดโครงร่างคร่าวๆ ที่จะเขียนแบบฝึกเกี่ยวกับอะไรมีวัตถุประสงค์อย่างไร

(2) ศึกษางานการอ่านและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำ

(3) เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาให้สอดคล้องกัน

(4) แจกแจงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อย โดยให้เหมาะสม

กับผู้เรียน

(5) กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมแต่ละตอนให้เหมาะสมกับแบบฝึก

(6) กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในแบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล (2546 : 49) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกให้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยศึกษาตัวผู้เรียนในด้านความพร้อมระดับสติปัญญา ความเหมาะสมของการใช้สำนวนภาษา เนื้อหาสาระที่จะนำเอามาใช้ในการสร้างแบบฝึก เพื่อให้ได้แบบฝึกที่ส่งเสริมแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ศิริพร กอนวงศ์ (2548 : 37) สรุปหลักสำคัญในการสร้างแบบฝึกว่าจะต้องกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการจะฝึกทักษะต่างๆ ให้เกิดกับนักเรียน และจัดเนื้อหากิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการฝึกนั้นๆ โดยต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของนักเรียน นอกจากนั้นยังมีการ

ลำดับขั้นทักษะที่ต้องฝึกตามลำดับขั้นการเรียนรู้โดยเริ่มฝึกจากทักษะที่ง่ายไปสู่ทักษะที่ยาก ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจ สนใจมีความกระตือรือร้น

วัชร ขำวิจิตร (2542 : 39) ได้ใช้หลักในการสร้างแบบฝึก ดังนี้

- (1) จัดเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก
- (2) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละแบบฝึกย่อย
- (3) เนื้อหา กิจกรรมจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ
- (4) กิจกรรมที่ใช้ฝึกมีหลายรูปแบบ เพื่อเร้าและไม่ให้เบื่อหน่าย
- (5) นักเรียนได้รับทราบผลของการทำแบบฝึกหัดทันที เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

ผลงานของตน

- (6) เมื่อมีข้อสงสัยนักเรียนสามารถขอคำแนะนำได้จากครูผู้สอน
- (7) มีการเสริมแรงเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดความภูมิใจและมีกำลังใจที่จะเรียนในแบบฝึกต่อไป

ผลงานของตน

ผกาวิ ปัญญวรณศิริ (2540 : 17) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างแบบฝึกว่า การสร้างแบบฝึกต้องน่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนาน นักเรียนมีความพอใจที่จะเรียนและประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้นๆ

โสภีรัช จันทนนท์ (2542 : 34) ได้เสนอหลักการสร้างแบบฝึกที่ดี สรุปได้ดังนี้

- (1) สร้างให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา
- (2) ควรสร้างแบบฝึกให้มีหลายๆ รูปแบบ เช่น การเติมคำ การจับคู่ การตอบ

คำถาม การต่อเติมตารางอักษร เป็นต้น

- (3) ควรเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก
- (4) ใช้เวลาให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน
- (5) ควรมีการประเมินผลขณะฝึก เพื่อดูว่าเด็กเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงใด

จากหลักการจัดทำแบบฝึกต่างๆ ดังกล่าว จะเห็นว่าการสร้างแบบฝึกต้องน่าสนใจเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความถนัดของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนาน นักเรียนมีความพอใจที่จะเรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียน แบบฝึกที่ดีต้องมีหลายรูปแบบ ต้องใช้หลักจิตวิทยาในการสร้างควรมีระยะเวลาสั้นๆ เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก

4) ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 20) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก ดังนี้

- (1) ศึกษาเนื้อหาสาระสำหรับการจัดทำแบบฝึก
- (2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระโดยละเอียดเพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการทำ
- (3) ออกแบบการจัดทำแบบฝึก ตามจุดประสงค์
- (4) สร้างแบบฝึกและส่วนประกอบอื่นๆ เช่น แบบทดสอบก่อนฝึก บัตรคำสั่ง

ขั้นตอนกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ และทดสอบหลังฝึก

- (5) นำแบบฝึกไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- (6) ปรับปรุง พัฒนา ให้สมบูรณ์

กรมวิชาการ (2545 ข : 37-38) ได้อธิบายขั้นตอนการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

- (1) ศึกษาปัญหา ความต้องการจากจุดประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- (2) วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาเพื่อใช้สร้างแบบฝึก

- (3) พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก
  - (4) สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและทักษะ
  - (5) ทดลองหาคุณภาพและประสิทธิภาพของแบบฝึก
  - (6) รวบรวมแบบฝึกเป็นชุดโดยจัดทำคำชี้แจงการใช้
- 5) การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

หลังจากที่สร้างแบบฝึกเสร็จแล้ว ต้องนำแบบฝึกไปหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง เพื่อเป็นการศึกษาปัญหาหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงพัฒนา หรือดูคุณภาพของแบบฝึกว่ามีแนวโน้มได้ผลหรือไม่ ดังนั้นแบบฝึกที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ ควรมีความถูกต้องด้านเนื้อหา ความเที่ยงตรงและครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งกรมวิชาการ (2545 ก : 82) ได้เสนอแนะวิธีการหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ดังนี้

(1) ตรวจสอบด้านเนื้อหาและรูปแบบของแบบฝึก โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการนำแบบฝึกไปให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 คน ตรวจสอบ ถ้ามีความเห็นสอดคล้องกัน 2 หรือ 3 คนแสดงว่าเนื้อหาและรูปแบบมีความถูกต้องเที่ยงตรง และครอบคลุม

(2) การหาเกณฑ์ประสิทธิภาพของแบบฝึกโดยการวิเคราะห์คะแนน การกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่าสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพคือ ด้านความรู้ ความจำ E1/E2 มีค่า 80/80 ขึ้นไป ด้านทักษะปฏิบัติ E1/E2 มีค่า 70/70 ขึ้นไป โดยที่ค่า E1/E2 ต้องไม่แตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ 5

(3) การหาดัชนีประสิทธิผลของสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์คะแนน สำหรับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าสื่อหรือนวัตกรรมมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริง คือมีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป

ชูศรี วงศ์รัตน์ และคนอื่นๆ (2545 : 74) ได้เสนอแนะการหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ก่อนนำไปใช้จริง มีวิธีการง่ายๆ ไม่ต้องใช้ตัวเลข ไปจนถึงการพิสูจน์ด้วยตัวเลข แต่ก็ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ซึ่งสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม อาจจะทำเพียงวิธีใดหรือ 2-3 วิธีพร้อมกันได้ คือ

(1) การให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการ หรือครูต้นแบบ ครูชำนาญการ ที่มีความชำนาญในการสอนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ช่วยอ่านและตรวจสอบด้านเนื้อหาความเหมาะสมกับ ปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนา และกลุ่มนักเรียนอย่างน้อยเพียงใด หรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพื่อที่จะได้นำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

(2) การบรรยายคุณภาพ หรือสภาพที่เป็นอยู่ก่อนการใช้แบบฝึกเปรียบเทียบกับคุณภาพหรือสภาพที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้แบบฝึก โดยทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็กประมาณ 1-3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมด้านความชัดเจนของภาษา การลำดับขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมความ น่าสนใจของเนื้อหา

(3) การคำนวณค่าร้อยละของนักเรียน (P1) ที่สอบผ่านแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่กำหนด จุดผ่านไว้ร้อยละ (P2) ของคะแนนเต็ม

ตัวอย่างวิธีการหา

$$P_1 : P_2 = 80 : 75$$

หมายถึง การกำหนดจุดผ่านร้อยละ 75 มีนักเรียนสอบผ่านร้อยละ 80 วิธีการนี้ เหมาะกับการนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนค่อนข้างใหญ่ (ประมาณ 5-10 คนขึ้นไป)

(4) การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกโดยใช้สูตร E1/E2 สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$E_1 = \{(X/N) / A\} 100$$

$$E_2 = \{(F/N) / B\} 100$$

- เมื่อ X = คะแนนรวมของการฝึกปฏิบัติหรือการทำแบบฝึกหัด
 F = คะแนนรวมของการทดสอบหลังการเรียนรู้
 A = คะแนนเต็มของการฝึกปฏิบัติหรือการทำแบบฝึกหัด
 B = คะแนนเต็มของการทดสอบหลังการเรียนรู้
 N = จำนวนนักเรียนทั้งหมด

ตัวอย่าง เช่น $E_1/E_2 = 80 / 80$ หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างการใช้แบบฝึกหัดกับหลังการใช้แบบฝึกหัดเป็น $80 / 80$ วิธีการนี้เหมาะกับการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนค่อนข้างใหญ่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544 ก : 494) ได้กล่าวถึงการเลือกตัวแทนของนักเรียนที่เราจะนำแบบฝึกหัดนั้นไปใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึก โดยมิขั้นตอนการทดลองดังนี้

(1) การทดลองแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดลอง ครู 1 คน ต่อเด็ก 1 คน ให้ทดลองกับเด็กก่อนเสียก่อน ทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับเด็กปานกลาง และเด็กเก่ง แต่หากเวลาไม่อำนวยและสถานการณ์ไม่เหมาะสมก็ให้ทดลองกับเด็กอ่อนหรือปานกลาง

(2) การทดลองแบบกลุ่ม (1 : 10) เป็นการทดลองที่ครู 1 คน ต่อเด็ก 6-12 คนโดยใช้คละกันทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน ห้ามทดลองกับเด็กอ่อนล้วนหรือเด็กเก่งล้วน เวลาทดลองจะต้องจับเวลาด้วยว่ากิจกรรมแต่ละกลุ่มใช้เวลาเท่าไร

(3) การทดลองภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่ (1 : 100) เป็นการทดลองที่ครู 1 คนกับนักเรียนทั้งชั้น 30-40 คน (หรือ 100 คน สำหรับรายบุคคล) ชั้นที่เลือกมาทดลองจะต้องมีนักเรียนคละกันทั้งเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องที่มีเด็กเก่งหรือเด็กอ่อนล้วน

6) ประโยชน์ของแบบฝึก

การฝึกทางภาษาไทยต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เป็นประจำ แบบฝึกจึงเป็นสื่อที่อำนวยประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย ดังนั้นแบบฝึกจึงมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

พีตตี้ (Petty, 1971, p. 469-472) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า

(1) เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระครูได้มาก

(2) ช่วยเสริมทักษะในการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาได้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

(3) ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

(4) แบบฝึกส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยฝึกหัดหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง

(5) ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนแล้ว

(6) ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ทันที่

(7) ช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลา นักเรียนไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึก ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากยิ่งขึ้น

(8) แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในบทเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

(9) ประหยัดค่าใช้จ่าย และยังให้ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 21) ได้สรุปประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

- (1) เป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
- (2) ผู้เรียนมีสื่อสำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การคิด และการเขียน
- (3) เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- (4) พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติด้านต่างๆ ของผู้เรียน

แบบฝึกมีความสำคัญมากเพราะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน ในการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ และปลูกฝังคุณค่าและคุณลักษณะนิสัยที่ถูกต้องดีงามในหลายประการ หากแต่ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักการนำไปใช้อย่างถูกวิธี ให้นักเรียนได้รับการฝึกหลายๆ รูปแบบ หลายๆ ครั้ง เหมาะสมกับวัย เวลา และความสามารถของเด็กแต่ละคน จึงจะทำให้แบบฝึกเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง แบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดทักษะ ความชำนาญ เกิดความเชื่อมั่น ความเข้าใจและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ (น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล, 2546 : 51; ھرรชษษ บุณณณณณ, 2546 : 43)

ดังนั้นการใช้แบบฝึกเป็นการฝึกทักษะที่ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง เข้าใจ บทเรียนง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนและหาแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างดีที่สุดตามความสามารถของแต่ละคน การฝึกจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น สามารถประเมินผลงานของตนเองได้ตลอดจนฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย สามารถทำงานด้วยตนเองได้ตามลำพัง

9. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R

9.1 ความเป็นมาของวิธีการสอนแบบ SQ4R

วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่พัฒนามาจากการสอนอ่านแบบ SQ3R ที่โรบินสัน (Robinson, 1961: 29-30, อ้างถึงใน อรรถวุฒิ ตรีภักจรรกุลม 2542: 30-32) ได้เสนอไว้ว่า การอ่านแบบ SQ3R นี้ เป็นวิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อ่านสามารถจับใจความของเรื่องได้ดี และยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องจากที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว และจดจำเรื่องตลอดจนสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศิริพร ลิ้มตระกูล (2534: 15-16) ได้เสนอวิธีการสอนแบบ SQ3R ของโรบินสันว่า มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ (S: Survey) เป็นการอ่านอย่างรวดเร็ว สํารวจความคิดท้ห้ห้ไป

ขั้นตอนที่ 2 การถาม (Q: Question) ให้ตั้งคำถามตัวเองเกี่ยวกับเรื่องนั้น

ขั้นตอนที่ 3 การอ่าน (R: Read) เป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย อ่านเพื่อหาคําตอบตามที่ตั้งไว้ โดยมุ่งหารายละเอียดให้เกิดความกระจ่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 การจํา (R: Recite) ให้ย่อเรื่องราวที่สำคัญโดยใช้คำพูดของตัวเองซึ่งจะทำให้เข้าใจสิ่งที่อ่านดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การทบทวน (R: Review) การพยายามทบทวนเรื่องที่อ่าน เพื่อรวบรวมความคิด

ต่อมาในปี 1984 วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) ได้เสนอแนะวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยมีการเพิ่มขึ้นตอนบันทึก (Record) หลังจากนักเรียนได้อ่านบทอ่านและเปลี่ยนขั้นตอน การทบทวน (Review) เป็นขั้นตอนให้นักเรียนได้วิเคราะห์บทอ่าน (Reflect) สุกนธ์ สนิธพานนท์และคณะ (2545: 289-290) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า SQ4R เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่อ่านได้เร็วขึ้น สามารถจับใจความของเรื่องได้ดี บอกรายละเอียด จดจำเรื่องที่อ่าน และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.2 ความหมายของวิธีสอนแบบ SQ4R

สุกนธ์ สนิธพานนท์ (2545: 287-291) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอนแบบ SQ4R สรุปได้ว่าเป็นการอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้ได้คำตอบที่ตั้งไว้ ลักษณะการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง แต่ความชำนาญจะขึ้นอยู่กับการศึกษาและความรู้เดิมของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องตระหนักถึงความรู้เดิมของผู้เรียนหรือจะต้อง มีการปูพื้นฐานเดิมให้กับผู้เรียนก่อนที่จะถึงบทเรียน และผู้สอนจะต้องคำนึงด้วยการอ่านเป็นการอ่านเพื่อหาเนื้อหาสาระ มิใช่สนใจที่ตัวภาษา รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู (2547: 30) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอนแบบ SQ4R สรุปได้ว่า วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนประเภท การสอนอ่านเพื่อสื่อสาร ถึงแม้การสอนจะเน้นทักษะการอ่าน แต่ผู้สอนจะต้องสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พรนิภา บรรจงมณี (2548: 5) ได้กล่าวถึงความหมายของวิธีสอนแบบ SQ4R สรุปได้ว่า เป็นวิธีการอ่านที่ดำเนินการตามขั้นตอน 6 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก ขั้นสำรวจขั้นแรกที่ครูให้ผู้เรียนสำรวจชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และหัวข้อย่อยอย่างคร่าวๆ ขั้นตั้งคำถาม เป็นขั้นที่ผู้เรียนตั้งคำถามก่อนการอ่าน ทำให้การอ่านมีจุดหมาย ขั้นอ่านผู้เรียนจะอ่านบทอ่านอย่างละเอียด ตั้งแต่ต้นจนจบ หลังจากนั้นบันทึกข้อความ ใจความหลักและข้อความสำคัญ แล้วนำมาเขียนสรุปใจความสำคัญ และนำความรู้มาเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า วิธีการแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอย่างมีขั้นตอน เป็นวิธีการสอนอ่านอย่างคร่าวๆ โดยใช้คำถามเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน ลักษณะการสอนจะเป็นลักษณะการสอนเพื่อการสื่อสาร เพราะในขั้นตอนของการอ่านแบบ SQ4R จะประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นการอ่านเพื่อเนื้อหาสาระ มิใช่สนใจที่ตัวภาษา ผู้สอนจึงต้องตระหนักถึงความรู้เดิมของผู้เรียนด้วย

9.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R

สุกนธ์ สนิธพานนท์และคณะ (2545: 289-290) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่จัดทำบรรยากาศให้ผู้รู้สึกสบาย ไม่เคร่งเครียด เสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ การเสนอเนื้อหาใหม่สำหรับการอ่าน ผู้สอนอาจกำหนดให้ผู้เรียนเตรียมมาเองหรือผู้สอนจะเป็นผู้สอนจะเป็นผู้จัดเตรียมก็ได้ เพราะการสอนมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้นำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นสื่อที่นำมาใช้เป็นของจริง (Authentic Materials) อาทิ ใบโฆษณา ข่าว จดหมาย ใบสมัครงาน จุลสาร ฯลฯ

2. ขั้นสอน ซึ่งกระทำการสอนตามระบบของวิธีการสอนแบบ SQ4R มี 6 ขั้นตอน คือ

- 2.1 Survey (S) อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง การอ่านในขั้นนี้ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป การอ่านคร่าว ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านเรียบเรียงแนวคิดต่าง ได้

- 2.2 Question (Q) การตั้งคำถาม จะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นจึงเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็ว และที่สำคัญก็คือ คำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังอ่านในเวลาเดียวกันก็ควรจะต้องถามตัวเองดูว่าใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั้นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญสำคัญอย่างไร และเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้าง ตอนไหนและเมื่อไร อย่างไรก็ตามควรพยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยให้การอ่านในขั้นต่อไปเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด

2.3 Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียดและในขณะเดียวกัน ก็ค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญ ๆ โดยแท้จริง ขณะที่กำลังอ่านอยู่ถ้านึกคำถามได้อีกก็อาจใช้วิธีจดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการ

2.4 Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน

2.5 Recite (R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ โดยพยายามใช้ภาษาของตนเองถ้ายังไม่แน่ใจในบทใดหรือตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่

2.6 Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้อง บางครั้งอาจขยายความสิ่งที่ได้อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

3. ขั้นสรุปและประเมินผล

เมื่อจบขั้นตอนการสอนแบบ SQ4R แล้วถ้าผู้สอนจะต้องมีการวัดผลและประเมินผลว่าผู้เรียนได้ความรู้ตามจุดประสงค์หรือไม่ เป็นการประเมินความสามารถเพื่อนำผลมาพัฒนาผู้เรียนและช่วยผู้ที่เรียนอ่อน โดยอธิบายเพิ่มเติม ให้แบบฝึกมากขึ้น หรือสำหรับผู้ที่ยืดก็อาจจะให้แบบฝึกเสริมให้มีทักษะเพิ่มขึ้นอีกก็ได้

สนญา พลิตี (2548 : 10-11) ได้เสนอการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ขั้นสร้างหรือเสนอสิ่งเร้าเพื่อให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่

3.2 ขั้นสอน นักเรียนศึกษาใบความรู้ ใบงาน และเอกสารประกอบการเรียนรู้ ตามขั้นตอนการสอนด้วยวิธี SQ4R

3.2.1 Survey (S) หมายถึง ขั้นที่นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบความรู้ ใบงาน หรือเอกสารประกอบการเรียนรู้ เพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง โดยใช้เวลาประมาณ 1-5 นาที หลังจากนั้นครูและนักเรียนจะอภิปรายร่วมกันถึงใจความสำคัญของเรื่องแล้วให้นักเรียนเขียนลงในแบบบันทึกกิจกรรม SQ4R

3.2.2 Question (Q) หมายถึง ขั้นที่ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในใบความรู้ ใบงาน และเอกสารประกอบการเรียนรู้โดยคำถามจะได้มาจากใจความสำคัญที่เขียนไว้และครูจะเป็นผู้แนะนำในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาในการตั้งคำถาม ครูทำการสุ่มเลือกนักเรียนแล้วถามเกี่ยวกับคำถามที่นักเรียนตั้งไว้ จากนั้นให้นักเรียนคนอื่นๆ แสดงความคิดเห็นร่วมกันแล้วเขียนคำถามลงในแบบบันทึกกิจกรรม SQ4R

3.2.3 Read (R) หมายถึงขั้นที่นักเรียนอ่านข้อความในใบความรู้ ใบงาน และเอกสารประกอบการเรียนรู้ซ้ำอย่างละเอียด เพื่อค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้หรือหาลำดับ

ขั้นตอนและวิธีการนำไปปฏิบัติการทดลอง โดยครูและนักเรียนจะอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับคำตอบ หรือ ลำดับขั้นตอนในการทดลองหลังจากที่นักเรียนอ่านเสร็จแล้ว

3.2.4 Record (R) หมายถึง ขั้นที่นักเรียนทำการจดบันทึกข้อมูลต่างๆที่ได้จากการอ่านในขั้นตอนที่ 2.3 โดยเป็นการเขียนคำตอบเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 2.2 และมุ่งเน้นการจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุม หรือย่อตามความเข้าใจของนักเรียนเอง หรือเป็นการจดบันทึกผลจากการปฏิบัติการทดลองตามใบงาน

3.2.5 Recite (R) หมายถึง ขั้นที่นักเรียนเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากการอ่านใบความรู้ ใบงาน และเอกสารประกอบการทดลอง หรือเป็นการสรุปผลการทดลองจากการปฏิบัติการทดลองตามใบงาน

3.2.6 Reflect (R) หมายถึง ขั้นที่นักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการอ่านนั้นเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ที่ตนมีอยู่เดิมแล้ว

3.3 ขั้นสรุปและประเมินผล หมายถึง ขั้นที่นักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเองจากการอ่าน

จากการศึกษาแนวคิดและการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อม จัดกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถ กลุ่มละ 4-5 คน พร้อมทั้งชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ และชี้แจงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R

2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องที่อ่าน เช่น ให้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน เกมทางการศึกษา การใช้คำถาม

3. ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความ 1) นักเรียนสำรวจ (Survey-S) บทอ่านและอ่านเนื้อเรื่องอย่างคร่าวๆ 2) นักเรียนตั้งคำถาม (Question-Q) จากบทอ่าน 3) นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียด (Read-R) และค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้ 4) นักเรียนจดบันทึก (Record-R) ข้อมูลต่างๆที่ได้รับจากการอ่านโดยบันทึกตามความเข้าใจของตนเอง พร้อมจดบันทึกคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ 5) นักเรียนสรุปใจความสำคัญ (Recite-R) โดยใช้ภาษาของตนเองและ 6) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทบทวน (Reflect-R) วิเคราะห์ วิจาณ์บทอ่านแสดงความคิดเห็น ครูทบทวนคำถามและคำตอบที่ได้จากบทอ่าน หากข้อมูลที่สำคัญหายไปให้นักเรียนกลับไปอ่านซ้ำ

4. ขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

9.4 ประโยชน์ของวิธีการสอนแบบ SQ4R

จิตรา ชัยอมฤต (2539 : 25) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบ SQ4R สรุปได้ว่าวิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่ช่วยพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นวิธีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วางแผน สำหรับสுகนธ์ สินธพานนท์และคณะ (2545 : 290) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R นี้ทำให้ผู้เรียนประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่าการอ่านโดยไม่ได้ตั้งคำถามเอาไว้ล่วงหน้า จะทำให้การอ่านไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไรหลังการอ่าน อ่านแล้วอาจจะจับจุดสำคัญหรืออ่านไปแล้วใช้จุดมุ่งหมายเหมือนกับการเหวี่ยงแห ไม่รู้ว่าจะจับอะไรได้อะไรหรือไม่ แต่ถ้ามีการใช้คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดจากคำถามและพยายามหาคำตอบเมื่อผู้สอนถาม ดังนั้นการใช้คำถามจึงเป็นแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้ รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู (2547: 55 -58) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่ดี มีขั้นตอนเป็น

ระบบชัดเจน เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนั้นในแต่ละขั้นตอนยังกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดตลอดเวลา กล่าวแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยเฉพาะการตั้งคำถามนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทำให้อ่านอย่างมีขอบเขต ซึ่งส่งผลให้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีกว่าการไม่ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า และวิธีการสอนแบบ SQ4R นี้ไม่สามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆได้

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าวิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนการสอนมีระบบที่ชัดเจน เป็นวิธีการสอนที่ช่วยฝึกทักษะการคิด เพราะแต่ละขั้นตอนฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนั้นยังกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และมีความกระตือรือร้นในการเรียน ที่สำคัญวิธีการสอนแบบ SQ4R ช่วยทำให้การอ่านของผู้เรียนเป็นการอ่านที่มีจุดมุ่งหมาย มีขอบเขต ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา สามารถเก็บสาระสำคัญ แนวคิดของเรื่อง ใจความสำคัญของเรื่องได้ ทำให้การอ่านของผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้คัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปี พ.ศ. 2554 สรุปได้ดังตาราง

10.1 งานวิจัยในประเทศ

10.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

เนาวรัตน์ แดงยิ้ม (2541 : 60-64) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ “เทคนิค 9 คำถาม” มีขั้นตอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถามตามเนื้อเรื่อง ในการอ่านแต่ละครั้ง นักเรียนต้องพยายามคิดและจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องที่อ่าน และใจความสำคัญรองให้ได้ ด้วยการตั้งคำถาม ถามตนเองด้วยคำถาม 9 ประเภท คือ 1) ใคร 2) อะไร 3) ที่ไหน 4) เมื่อไร 5) อย่างไร 6) ทำไม 7) เท่าไร 8) หรือ และ 9) หรือไม่ ได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 ผลการศึกษาทดลองพบว่า นักเรียนที่เรียนการอ่านจับใจความ โดยใช้แผนการสอน “เทคนิค 9 คำถาม” มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาณี ชูเกลี้ยง (2542 : 40) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกหัดพัฒนาความสามารถ ในการอ่านจับใจความตามวิธีพาโนรามา ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนอ่าน มี 8 ขั้นตอน คือ กำหนดจุดมุ่งหมาย (Purpose-P) การปรับความเร็ว (Adapting rate to material-A) ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (Need to pose question-N) การสำรวจ (Overview-O) การคิดตาม (Read and relate-R) การจดบันทึก (Annotate-A) การจำ (Memorize-M) และการประเมินผล (Assess-A) เป็นวิธีการสอนที่มีลำดับขั้นการสอนจากง่ายไปหายาก เป็นระบบ มีความละเอียด เมื่อนำมาฝึกนักเรียนหลายๆ ครั้ง นักเรียนก็จะเกิดกระบวนการในการอ่าน สามารถอ่านจับใจความ ซึ่งจะใช้เป็นพื้นฐานในการอ่าน และการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความก่อนใช้ และหลังใช้แบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนภายในกลุ่ม ทั้งกลุ่มเรียนเก่ง เรียนปานกลาง และกลุ่มเรียนอ่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขจีพรรณ จันทระ (2543 : 43) ได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนภาษาไทย สำหรับฝึกทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การซักถาม การให้ยกตัวอย่าง การให้เดาเรื่อง การอภิปรายการศึกษาจากภาพ และการศึกษาดูด้วยตนเอง ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดสงขลา พบว่า คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ชุดการสอนสำหรับฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

พัชรี แซ่สุ่น (2545 : 50) ได้ศึกษาชุดการสอนเพื่อใช้เสริมสมรรถภาพการอ่านในใจ จำนวน 9 สมรรถภาพ คือ การอ่านเพื่อตอบคำถาม จับใจความสำคัญของเรื่อง หารายละเอียดของเรื่อง จัดลำดับเหตุการณ์ หาเหตุผลของเรื่องที่อ่าน สรุปความ คิดวิเคราะห์แยกแยะข้อความ ประเมินข้อความว่า ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้ว ตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไรอย่างไร ทำไม การนำคำตอบที่ได้มาเรียงลำดับเหตุการณ์ การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง การสรุปใจความสำคัญ และการทำแบบฝึกหัดชุดการสอน ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกเมา อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า คะแนนการทดสอบหลังการใช้ชุดการสอนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการใช้ชุดการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พชนีย์ หนูคง (2546 : 98) ได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนการอ่านจับใจความ จำนวน 4 ชุด เนื้อหาประกอบด้วยบทอ่านประเภทข่าว สารคดี บทความ และเรื่องสั้น โดยให้นักเรียนตอบคำถาม ลำดับเหตุการณ์ แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ วิเคราะห์ความสำคัญ และจับใจความของเรื่องที่อ่าน ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนการอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพ 87.5 / 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้

น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล (2546 : 92) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกอ่านจับใจความภาษาไทย ที่มีเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่านด้านทักษะ เจตคติ และความรู้ โดยฝึกให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่องนั้นๆ ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไรได้ถูกต้อง จนสามารถจับใจความได้ ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี พบว่าแบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.67 / 93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

ทับทิม สุริยสุภาพงษ์ และคนอื่นๆ (2546 : 49) ได้ศึกษารูปแบบการสอน โดยใช้หนังสือการ์ตูน ที่มีเนื้อหาในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษาตามหลักสูตรประถมศึกษาเป็นสื่อในการสอนอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้หนังสือการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนสามารถฝึกฝน และพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นได้ โดยการใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย ดังนั้นจึงควรศึกษาหาวิธีการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป

10.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

วัชร ขำวิจิตร (2542 : 81) ได้สร้างแบบฝึกการเขียนเรียงความ โดยการนำคำต่าง ๆ มาเรียบเรียงเป็นประโยคได้เหมาะสม การนำประโยคมาเรียบเรียงเป็นข้อความที่ยาวขึ้น การเล่าเรื่องไม่จบแล้วให้แต่งต่อ การเรียงความตามภาพ และการเรียงความจากหัวข้อเรื่องได้ทดลองกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดโชติการาม อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.75 / 85.00 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

พรทิพย์ เสาวโค (2543 : 61) ได้สร้างแบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันทโดย การฝึกให้นักเรียนรู้จักลักษณะคำ ครุ-ลหุ การสร้างคำสัมผัสครุ-ลหุ การทำแบบฝึกการแต่งฉันทที่มีคณ น้อยไปสู่ฉันทที่มีคณมากขึ้นตามลำดับ ได้ทดลองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนป่า พะยอมพิทยาคม อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 94.60 / 89.40 และผลสัมฤทธิ์ทางการแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันทของนักเรียนหลังใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เริงศักดิ์ คันศร (2545 : 57) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกความเข้าใจในการอ่าน ตามวิธีพาโนรามา โดยใช้แบบฝึกทักษะจำนวน 4 แบบฝึก เริ่มตั้งแต่การอ่านเพื่อจรรยาละเอียดและ จัดลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อความคาดเดาความจริง วิเคราะห์เรื่องที่อ่านและ ประเมินเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นระดับง่ายไปหายาก ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมกุฎ เมืองราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า หลังฝึกด้วยแบบฝึกความเข้าใจในการอ่านตามวิธีพาโนรามา นักเรียน มีคะแนนการเข้าใจในการอ่านสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาจะพบว่า การเรียนด้วยแบบฝึกทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กว่าการเรียนด้วยวิธีเรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดเวลา ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้ครูมีเวลาในการเตรียมงานอื่นๆ ได้ จึงน่าจะนำมาใช้ในการสอนระดับประถมศึกษา

11. งานวิจัยต่างประเทศ

จอห์นสัน (Johnson, 1988, p. 198-A) ได้ศึกษาผลการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่องเป็นแบบ ฝึกชนิดเติมเพื่อฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนเกรด 4 ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านของ นักเรียนที่เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องด้วยตนเองแตกต่างจากกลุ่มที่เรียนด้วยการตอบคำถามอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แมคคอลลาลฟ (McCullough, 1957, p. 65-70) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่าน เกี่ยวกับการจับใจความสำคัญ การเรียงลำดับเหตุการณ์ และการสรุปความ พบว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวกับ ความสามารถในการอ่านแต่ละทักษะ การที่จะวัดความสามารถของนักเรียนในทักษะใดทักษะหนึ่งแล้วจะ นำไปเปรียบเทียบกับความสามารถในทักษะอื่นไม่ได้ จากการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับ ใจความของนักเรียนเกรด 1, 2 กับเกรด 4 โดยใช้การตอบคำถาม การเรียงลำดับเหตุการณ์และการสรุป ความ ผลปรากฏว่านักเรียนเหล่านี้สามารถอ่านจับใจความได้อย่างไม่มีปัญหาในทุกระดับ

เพอร์คินส์ (Perkins, 1982, p. 3802-A) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการแปลความ ตีความ และ ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เพื่อการอ่านจับใจความ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 จำนวน 91 คน เครื่องมือที่ ใช้มีแบบทดสอบคำศัพท์เพื่อการอ่านจับใจความ ผลการวิจัยพบว่า การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ทำให้ สามารถอ่านจับใจความได้ดีขึ้น

บัลลาด (Ballard, 1989, p. 106-A) ได้ทำการวิจัยผลการสอนเกี่ยวกับเรื่องเล่าที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนเกรด 8 นักเรียนได้รับการทดสอบก่อนและหลังทดลอง กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มทดลองได้รับการฝึกจากการตอบคำถามที่ขึ้นต้นด้วย Wh และการเขียนสรุปเรื่อง เรื่องที่สอนเป็นเรื่องสั้นที่นำมาจากหนังสือวรรณคดี เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง กลุ่มทดลองทำคะแนนได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า ปัญหาการอ่านจับใจความของนักเรียนเป็นปัญหาที่นักวิชาการหลายคนให้ความสนใจ และพยายามหาทางแก้ไขด้วยวิธีการต่างๆ ด้วยการใช้อุปกรณ์การสอนที่หลากหลายรูปแบบและเน้นกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะอยู่เสมอ โดยเฉพาะการใช้แบบฝึกในการอ่านจับใจความ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
2. การออกแบบการรวบรวมข้อมูล
3. แบบการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 18 คน ปีการศึกษา 2561 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การออกแบบการรวบรวมข้อมูล

ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการออกแบบการรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์	ตัวแปร	แหล่งข้อมูล	วิธีดำเนินการวิจัย
1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะอ่านจับใจโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80	ตัวแปรต้น - แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ตัวแปรตาม - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ จำนวน 18 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	- แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R	ตัวแปรต้น - แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ตัวแปรตาม - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ	- แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R จำนวน 15 ชุด - แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความจำนวน 15 แผน	- แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R - แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R	- ความพึงพอใจของนักเรียน	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ จำนวน 18 คน ปีการศึกษา 2561	- แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

3. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังกับกลุ่มเดียว (One Group Prettest - Posttest Design) (ลิ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 249) เป็นรูปแบบวิธีการวิจัยศึกษากรณีเดียวสำหรับทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว แล้วเก็บข้อมูลโดยการทดสอบก่อนและหลังการเรียนซึ่งมีลักษณะเดียวกับรูปแบบการวิจัย ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงแบบแผนการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มเดียว

T ₁	X	T ₂
ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่		
T ₁	แทน	การสอบก่อนที่จะจัดกระทำทดลอง (Prettest)
X	แทน	การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
T ₂	แทน	การสอบหลังจากที่จัดกระทำทดลอง (Prettest)

4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

- แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 ชุด ซึ่งเนื้อหาประกอบไปด้วย
  - 1.1 การอ่านจับใจความนิทาน
  - 1.2 การอ่านจับใจความบทเพลง
  - 1.3 การอ่านจับใจความบทร้อยกรอง
  - 1.4 การอ่านจับใจความบทเรียนกลุ่มสาระอื่น
  - 1.5 การอ่านจับใจความข่าว
  - 1.6 การอ่านจับใจความเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
- แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน เนื้อหาเป็นแบบทดสอบการอ่านจับใจความ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน
- แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์

5. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การสร้างแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ทำการสำรวจปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยศึกษาจากผลการทดสอบประจำปีการศึกษาที่ผ่านมาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ ซึ่งพบว่านักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านจับใจความสำคัญ จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข
- 1.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ วิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร

1.3. ศึกษา ค้นคว้า วิธีการ แนวทาง และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ

1.4. วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียและประเมินแนวทางที่เหมาะสมเพื่อกำหนดรูปแบบของ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

1.5. ประมวลผลความรู้ที่ศึกษามาสร้างเป็นแนวทางในการสอนเพื่อแก้ปัญหาการอ่านจับใจความ

1.6. จัดทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

2. การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือทางด้านคำ เนื้อหาการใช้ภาษาความสอดคล้องในประเด็นต่างๆ ตลอดจนพิจารณาความยากง่ายและความเหมาะสม โดยนำแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาและให้คำแนะนำ

2. แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. นำแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองกับนักเรียนที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริงซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

3.1 ทดลองครั้งที่ 1 เป็นการทดลองแบบ 1:1:1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน ที่มีระดับผลการเรียนแก่ ปานกลาง อ่อน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อทดลองรายบุคคล (One to one testing) แล้วหาประสิทธิภาพของแบบฝึก E_1/E_2

3.2 ทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 3:3:3 (Small group testing) โดยนำแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง และยังไม่เคยผ่านการทดลองด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปทำการทดลองจำนวน 9 คน ได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแก่ ปานกลาง และอ่อนระดับละ 3 คน นำผลที่ได้จากการทดลองมาหาประสิทธิภาพของแบบฝึก E_1/E_2

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองก่อนการทดลองจริง ผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องที่พบในการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้วจัดพิมพ์ ทำสำเนา เย็บเล่มให้เรียบร้อย

3. ขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินผล เช่น การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักการเบื้องต้นของการวัดผลการศึกษา สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู เป็นต้น

1.2 สสำรวจผลการทดสอบการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบทดสอบ

4. การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

1. นำแบบทดสอบวัดความสามารถทักษะการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจพิจารณา ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยวิธีของ โรวินนี่ (Rovinelli) และ แฮมเบิลตัน (Hambleton) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 63 - 64)

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

2. นำผลการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ .80 ถึง 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงทางเนื้อหาที่ใช้ได้

3. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลองที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมมีค่าชี้แจงเกี่ยวกับแบบทดสอบ วิธีสอบ วิธีการให้คะแนน จัดรูปแบบให้เหมาะสมสะดวกในการสอบ

4. นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยเรียนเนื้อหาการอ่านจับใจความมาแล้ว จำนวน 30 คน โดยแยกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ระดับคือ เก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน อ่อน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

5. นำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ การหาค่าความยากง่ายของข้อแบบทดสอบแต่ละข้อใช้วิธีวิเคราะห์สถิติเทคนิคกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 27 % ของ จุง เต ฟาน

6. จัดพิมพ์ ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง ทำสำเนา เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

5. ขั้นตอนการจัดทำและหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้คู่กับแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวการใช้หลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 26)

1.2 ศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จากเอกสารต่างๆ เช่น คู่มือการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เอกสารประกอบการอบรมครู การวัดการประเมินผลนักเรียนจากสภาพที่แท้จริง ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่างๆ อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านจับใจความ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 ศึกษาขั้นตอนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรสถานศึกษา และเอกสารการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.4 กำหนดรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้และจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

6. การหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา สื่อ กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดผลและประเมินผล

2. นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. นำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 คู่กับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้กับนักเรียน 3 คนระดับ เก่ง ปานกลาง อ่อน สังเกตการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมกับเวลาและเนื้อหา

4. นำไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 คู่กับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้กับนักเรียน 9 คน ที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริงที่มีผลการเรียนในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน โดยจัดกิจกรรมเป็นระบบกลุ่มละแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนทั้ง 3 ระดับ จะได้ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน สังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะจัดกิจกรรมและสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. นำข้อสังเกตที่ได้ มาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขข้อบกพร่องแล้วจัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์นำเสนอผู้บริหารโรงเรียนตรวจให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

7. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

สำหรับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารประกอบการสอน (ระพีพันธ์ โปธิศรี. 2549 : 33) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

2. กำหนดวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยวิธีการจัดอันดับคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

5 หมายถึง พอใจมากที่สุด

4 หมายถึง พอใจมาก

3 หมายถึง พอใจสมควร

2 หมายถึง พอใจน้อย

1 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

3. ร่างข้อคำถามแบบวัดความพึงพอใจ

4. นำแบบวัดความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหาความเหมาะสมของข้อคำถามความน่าเชื่อถือของข้อคำถาม ความน่าเชื่อถือของคำถามที่สามารถวัดได้ผลลัพธ์ที่แน่นอน

5. นำไปใช้วัดความพึงพอใจของนักเรียน พร้อมวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจโดยการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 18 คน

2. การทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการทดลอง 15 ครั้ง ไม่นับรวมกับการทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. นำแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นแบบทดสอบรวมที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ข้อละ 1 คะแนน มาทดสอบก่อนทดลอง (Pre - test) โดยทดสอบก่อนที่จะดำเนินการสอนในชั่วโมงแรก เพื่อศึกษาความรู้เดิมและความสามารถในการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วบันทึกคะแนนที่นักเรียนทำได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}_1$)

4. ทำการทดลองใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 15 ชั่วโมง

5. เมื่อเรียนจนครบทั้ง 15 แผนแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทดสอบหลังการทดลอง (Post -test) เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการทดลอง แล้วบันทึกคะแนนที่นักเรียนทำได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}_2$)

6. นำ $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ มาเปรียบเทียบกับว่าแตกต่างกันหรือไม่ มีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด และทดสอบความแตกต่าง โดยวิธีทดสอบค่า t -test แบบ t - Dependent

7. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์คุณภาพของแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพของแบบฝึกทักษะ / แบบวัดความพึงพอใจ

1. วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพของแบบฝึกทักษะ/แบบวัดความพึงพอใจ

1.1 ตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหา จากการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การวิจัย (IOC) ดังนี้

1.1.1 นำแบบประเมินความเหมาะสมของข้อคำถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

+ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในแบบฝึกทักษะ/แบบวัดความพึงพอใจตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบฝึกทักษะ/แบบวัดความพึงพอใจตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามในแบบฝึกทักษะ/แบบวัดความพึงพอใจไม่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.2 นำค่า IOC ที่คำนวณได้มาเทียบเกณฑ์ ดังนี้

ถ้าค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบฝึกทักษะและแบบวัดความพึงพอใจมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 แสดงว่าเป็นแบบฝึกทักษะที่มีข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ถ้าค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบฝึกทักษะและแบบวัดความพึงพอใจ มีค่าน้อยกว่า 0.6 แสดงว่าเป็นแบบฝึกทักษะที่มีข้อคำถามไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.2 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก ได้จากการหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน

80 ตัวหลัง ได้จากการหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบกิจกรรม

สำหรับค่าสถิติที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. สถิติหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะ ได้แก่ ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (R)

ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ E_1/E_2 และค่าดัชนี

ประสิทธิภาพ (E.I)

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73) โดยคำนวณจากสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตร (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2549 : 3)

1.2.1 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะ

2.1 หาค่าความยากง่าย (P) โดยคำนวณหาค่า LCL ก่อนจากสูตร (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2547 : 15)

$$LCL = \sqrt{\lambda - \lambda(-\lambda) / n}$$

λ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อคำถามหรือเกณฑ์จุดตัด
 n แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้ค่า LCL เป็นเกณฑ์พิจารณาค่า P แล้ว จึงหาค่า P จากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{\sum n}{n}$$

P แทน ค่าความยากง่ายของข้อคำถามแต่ละข้อ
 X แทน คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อ แบบ 0,1
 n แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าอำนาจจำแนก (r_{nr})

$$r_{nr} = \frac{Cov(I, X)}{S_I S_X}$$

r_{nr} แทน อำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อที่มีค่าระหว่าง -1.00 ถึง + 1.00
 Cov (I,X) แทน ค่าความแปรปรวนร่วมของ I และ X
 I แทน คะแนนข้อคำถาม
 X แทน คะแนนรวมที่ไม่รวมข้อคำถามที่วิเคราะห์
 S_I แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ I
 S_X แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

วิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยสูตร Brennan & Kane (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2547 : 12) ดังนี้

$$R_{xx} = \frac{\sigma^2_{(p)} + (X_{p1} - \lambda)^2 - \sigma^2_{(x p1)}}{\sigma^2_{(p)} + (X_{(p1)} - \lambda)^2 - \sigma^2_{(x p1)} + \sigma^2_{(\Delta)}}$$

R_{xx} แทน ความแปรปรวนของบุคคล
 $\sigma^2_{(x p1)}$ แทน ความแปรปรวนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและข้อคำถาม
 $\sigma^2_{(\Delta)}$ แทน ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน
 X_{p1} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถาม
 λ แทน จุดตัด

กรณีแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยสูตรของ KR-20 ดังต่อไปนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 95)

$$r_{tt} = \frac{K}{K - 1} \frac{1 - \sum pq}{S^2}$$

r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
K	แทน	จำนวนข้อสอบ
P	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อหนึ่ง

$$\text{เมื่อ } \frac{R}{N} \text{ แทน จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้น}$$

$$N \text{ แทน จำนวนผู้สอบ}$$

2.4 หาความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2537 : 73) ดังนี้

$$\text{IOC} = \frac{\sum X}{n}$$

IOC	แทน	ค่าระดับความแม่นยำ
$\sum X$	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ 80 / 80 คำนวณจากสูตร
(ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495) ดังนี้

$$E_1 = \frac{(\sum X / n) \times 100}{A}$$

E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน)
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมที่ได้จากการทำกิจกรรมในแบบฝึกทักษะ
A	แทน	คะแนนเต็มของกิจกรรมทุกชุด
n	แทน	จำนวนนักเรียน

$$E_2 = \frac{(\sum X / n) \times 100}{B}$$

เมื่อ E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการทำแบบทดสอบ)
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมที่ได้จากการทำแบบทดสอบ
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยจากการตอบคำถามของนักเรียนจากแบบวัดความพึงพอใจ มาทดสอบด้วยค่า t - test ซึ่งมีเกณฑ์เฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป โดยการใช้สูตรสำหรับคำนวณค่า t ดังนี้ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2549 : 65)

$$t = (\bar{x} - \mu_x) / s\bar{x}$$

เมื่อ $\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
μ_x	แทน	ตัวแปรเกณฑ์
$s\bar{x}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย

3.3 การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะทักษะด้วยวิธีการของ กูดแมน เฟลทเซอร์และชไนเดอร์ ใช้สูตรดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2546)

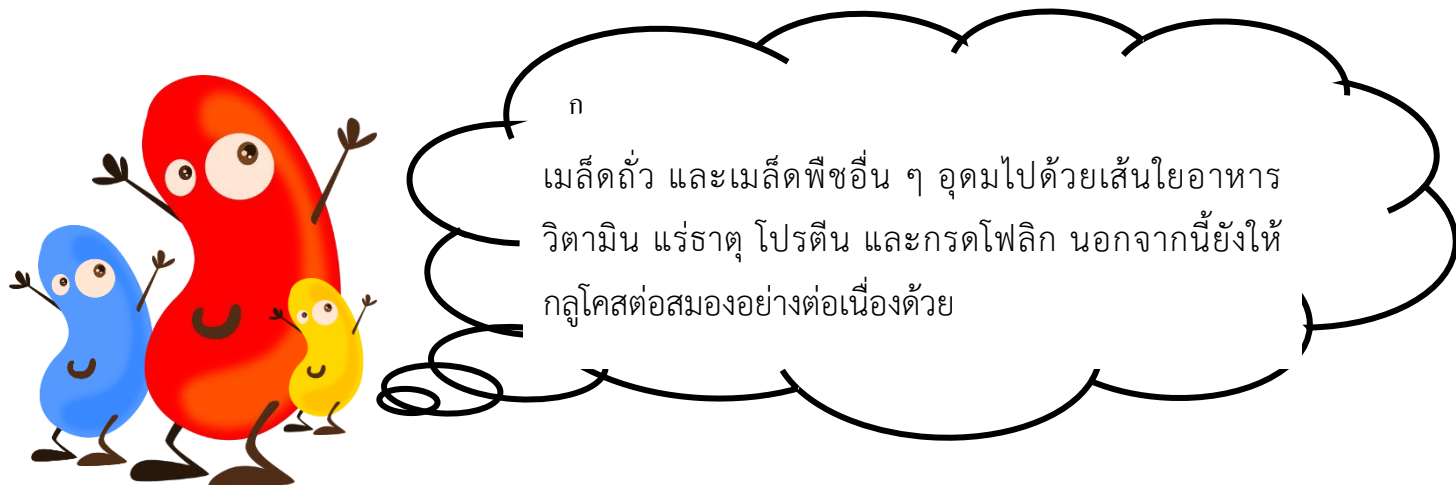
$$E.I = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{\text{จำนวน}}$$

ภาคผนวก
เครื่องมือวิจัย

ชุดที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญและตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย √ลงในช่องว่าง

ข้อความนี้กล่าวถึงอะไร

- ประโยชน์ของถั่วและเมล็ดพืช
 วิธีการบริโภคถั่วและเมล็ดพืช

ข้อความนี้สรุปได้ว่าอย่างไร

- เส้นใยอาหารเป็นวิตามินอย่างหนึ่ง
 อาหารประเภทถั่วและเมล็ดพืชอื่นๆบำรุงสมอง

อ่านข้อความนี้แล้ว นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ซื้อถั่วและเมล็ดพืชต่างๆเก็บไว้รับประทานมากๆ
 รับประทานถั่วและเมล็ดพืชอย่างหลากหลาย

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญและตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

พริกไม่เผ็ด

พริกหวานมี 3 สี คือ สีแดง สีเขียว สีเหลือง ซึ่งมีรสหวานไม่เท่ากัน สีเขียวหวานน้อยที่สุด สีเหลืองหวานปานกลาง สีแดงหวานที่สุด พริกหวานมีรสชาติไม่เผ็ดเหมือนพริกอื่น ๆ และอมหวานนิด ๆ จึงเรียกว่า พริกหวาน

พริกหวานสีสวยและมีประโยชน์ เพราะอุดมไปด้วยวิตามินเอ บี 1 บี 2 และซี มีสารแคปไซซิน ช่วยยับยั้งอนุมูลอิสระ อีกทั้งยังมีสรรพคุณช่วยเจริญอาหาร ทำให้กระเพาะอาหารและระบบย่อยดีขึ้นด้วย

ข้อความนี้ได้กล่าวถึงอะไร

- ประโยชน์ของพริกหวาน
 สาเหตุที่ทำให้พริกไม่เผ็ด

ข้อความนี้สรุปได้ว่าอย่างไร

- พริกหวานช่วยต้านอนุมูลอิสระ
 พริกหวานไม่เผ็ด และมีประโยชน์มากมาย

อ่านข้อความนี้แล้ว นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

- หลีกเลี่ยงการบริโภคพริกหวาน
 รับประทานพริกหวานเมื่อมีโอกาส

ผู้วิจัย ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษโรงเรียนไตรคามประชาสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ชุดที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญและตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

น้องก้อน้งหลับในห้องเรียนเสมอ และไม่ค่อยทำการบ้านส่ง
หลังเลิกเรียนก็มักจะรีบกลับบ้าน

- ก้อน้งหลับในห้องเรียน
- ก้อน้งกลับบ้านเร็ว

ปัญหาใดเป็นผลเสียที่เกิดขึ้นกับก้อน้งต่อไป

- ครูตำหนิก้อน้งให้ไต่อายุเพื่อน
- เรียนไม่ทันเพื่อน ๆ

สิ่งใดที่ครูควรทำมากที่สุด

- ติดตามสาเหตุของการนอนหลับในห้องเรียน
- หาวิธีทำให้ก้อน้งไม่หลับในเวลาเรียน

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญและตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

มนุษย์ดำรงชีวิตด้วยการสื่อสารกันผ่านทางภาษา ในโลกนี้มีภาษามากกว่า 6,900 ภาษา ในแต่ละประเทศก็ใช้ภาษาที่แตกต่างกัน แม้แต่ในประเทศเดียวกันอาจใช้ภาษาไม่เหมือนกันได้ เนื่องจากมีการแยกย้ายไปอยู่ต่างถิ่นซึ่งไกลออกไป ภาษาที่เคยใช้เหมือนกันจึงเปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นสำคัญของข้อความนี้ คือ

.....

- ..... คนเราสื่อสารถึงกันโดยใช้ภาษาเดียวกัน
- ..... คนอังกฤษกับอเมริกาพูดภาษาอังกฤษ
- ..... คนไทยแต่ละภาคมีภาษาท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
- ..... ความห่างไกลมีผลต่อภาษาที่แตกต่างกัน
- ..... คนที่พูดได้หลายภาษาจะมีโอกาสที่ดีกว่าคนที่พูดได้ภาษาเดียว

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 5

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญและตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

น้ำมะพร้าว

ประเทศไทยผลิตมะพร้าวปีละราว ๆ ล้านกว่าตัน การปลูกมะพร้าวแทบไม่ต้องใช้สารเคมี การกินมะพร้าวทำให้ร่างกายได้รับวิตามิน และเกลือแร่ ทั้งแคลเซียม โพแทสเซียม แมกนีเซียม วิตามินซี อี 2 อี 6 กรดโฟลิก กระจอะมิโน น้ำมะพร้าวมีสรรพคุณในการสมานแผล ทำให้แผลหายเร็ว นอกจากนี้ยังบรรเทาอาการท้องเสีย และผู้ที่เสียเหงื่อจากการออกกำลังกาย สามารถดื่มน้ำมะพร้าวเพื่อแก้ความอ่อนเพลียได้ด้วย

ประเด็นสำคัญของข้อความนี้ คือ

- ..... มะพร้าวนิยมปลูกกันทางภาคใต้
- ..... การปลูกมะพร้าวไม่ต้องใช้สารเคมี
- ..... มะพร้าวอุดมไปด้วยวิตามิน และเกลือแร่มากมาย
- ..... คนท้องเสียสามารถดื่มน้ำมะพร้าวเพื่อให้ร่างกายอ่อนเพลียน้อยลง
- ..... หากเป็นแผลแล้วอยากให้หายเร็ว ๆ ไม่ควรดื่มน้ำมะพร้าว

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 6

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข่าวหรือโฆษณาในสื่อสิ่งพิมพ์แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการอ่าน

เนื้อหาสาระที่ผู้เรียนเตรียมมาอ่าน

ประเด็นสำคัญจากข่าวหรือข้อความนี้ คือ .....

.....

.....

.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 7

คำชี้แจง นักเรียนตั้งคำถาม และคำตอบจากนิทานต่อไปนี้โดยใช้คำถามที่กำหนดให้

กาลครั้งหนึ่ง มีป่าใหญ่แห่งหนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทั้งต้นน้ำซึ่งทำให้มีลำธาร สัตว์ป่าน้อยใหญ่ ทั้งหลายได้อาศัยต็มกิน มีทุ่งหญ้าที่เขียวขจี และกว้างใหญ่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ มีทั้งสัตว์ใหญ่และสัตว์เล็กมากมาย นายพรานจึงชอบมาล่าสัตว์ ณ ที่แห่งนี้

วันหนึ่ง ขณะที่นายพรานกำลังขนเอาหนังสัตว์ที่ล่าได้กลับไปยังหมู่บ้าน บังเอิญเขาทำหนังของราชสีห์ตัวใหญ่ที่ล่าได้ตกไว้ระหว่างทางเดิน เจ้าลาตัวหนึ่งก็บังเอิญมาเดินมาพบกับหนังราชสีห์ที่นายพรานทำตกไว้นั้น มันจึงนำหนังราชสีห์ผืนนั้นมาคลุมที่ตัวมัน แล้วแสดงท่าทางองอาจราวกับเป็นเจ้าของป่าผู้ยิ่งใหญ่ บรรดาสัตว์น้อยใหญ่ที่พบเห็นต่างก็เข้าใจว่าเจ้าลาที่คลุมด้วยแผ่นหนังของราชสีห์คือราชสีห์เจ้าป่าที่กำลังออกมาล่าเหยื่อ จึงพากันหวาดกลัว วิ่งหนีกันป่าราบกระเจิดกระเจิงไปคนละทิศละทาง

เจ้าลาเมื่อเห็นสัตว์ต่าง ๆ เกรงกลัว มันจึงนึกทงนงตน มันยังคลุมหนังราชสีห์เอาไว้แล้วเดินแบ่งไปทั่วทั้งป่า ชะระนั้นเองมีหมาจิ้งจอกตัวหนึ่งเดินสวนทางมา เจ้าลาจึงทำเสียงคำราม มันทำเสียงเลียนแบบเสียงคำรามของราชสีห์ เพื่อหวังให้หมาจิ้งจอกตัวนั้นนึกกลัวเหมือนสัตว์ตัวอื่น ๆ เมื่อเจ้าจิ้งจอกได้ยินเสียงคำรามก็รู้ว่าไม่ใช่เสียงของราชสีห์ มันต้องเป็นลาแน่ ๆ จึงพูดขึ้นว่า “อะไรวะ ๗ ๗ นี่ถ้าเจ้าไม่ส่งเสียงคำรามเป็นราชสีห์ออกมา ข้าก็คงจะตกใจกลัวเหมือนสัตว์ตัวอื่น ๆ แล้วก็คงจะวิ่งหนีแผ่นจนป่าราบแล้วเหมือนกัน ฮ่า ๆ ๗” เจ้าหมาจิ้งจอกเมื่อกล่าวจบแล้วก็ยิ้มเยาะเจ้าลาโง่ แล้วเดินขีดหน้าหยิ่ง แลตาดูเจ้าลาโง่ด้วยหางตาเป็นเชิงดูถูกเล็ก ๆ สะบัดบ๊อบเบา ๆ แล้วจากไปอย่างไม่นึกกลัว

1. (ใคร).....
- ตอบ.....
2. (อะไร).....
- ตอบ.....
3. (อย่างไร).....
- ตอบ.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 8

คำชี้แจงนักเรียนตั้งคำถาม และคำตอบจากนิทานต่อไปนี้ โดยใช้คำถามตามที่กำหนดให้

มีหญิงสาว 2 คนทำงานเป็นสาวรับใช้ในบ้านหลังหนึ่ง แม่เฒ่าเจ้าของบ้านมักจะตื่นขึ้นมาปลุกสาวรับใช้ทั้งสอง ตอนใกล้รุ่งของทุก ๆ วันเมื่อไก่ขันขึ้นสองสาวรับใช้จึงคิดขึ้นมาได้ว่า “ไก่ขันเมื่อใดเป็นตื่นมาปลุกเราทุกที” สองสาวรับใช้บ่นอย่างไม่พอใจ และคิดว่าไก่นั้นเป็นต้นเหตุ ทำให้พวกตนไม่ได้นอนหลับกันอย่างสบาย ๆ ตอนใกล้รุ่งสองสาวรับใช้จึงช่วยกันเอาไก่นั้นไปฆ่าทิ้งเสีย แต่เมื่อไม่มีไก่คอยขันปลุกตอนรุ่งสางเสียแล้ว แม่เฒ่าจึงมักจะคอยตื่นขึ้นกลางดึกเสมอ เพราะกลัวว่าตนจะนอนตื่นสาย สองสาวรับใช้จึงต้องถูกปลุกให้ลุกขึ้นมาทำงานตั้งแต่ตอนกลางดึก ไม่ได้นอนหลับอย่างสบาย ๆ เหมือนอย่างที่เราหวังเอาไว้

1. (ใคร).....

ตอบ.....

2. (อะไร).....

ตอบ.....

3. (เพราะเหตุใด).....

ตอบ.....

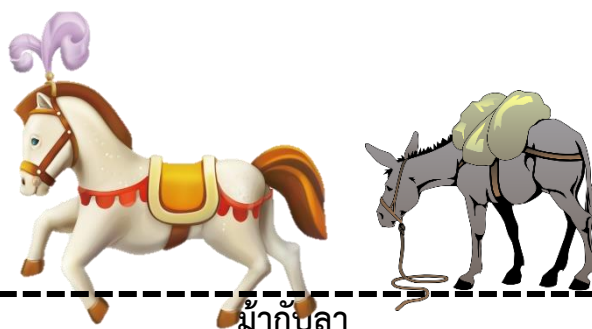
ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 9

คำชี้แจง นักเรียนตั้งคำถาม และคำตอบจากนิทานต่อไปนี้ โดยใช้คำถามตามที่กำหนดให้

ม้ากับลา

วันหนึ่งลากับม้าได้เดินทางไปด้วยกัน ม้าเดินอย่างคล่องแคล่วพร้อมด้วยเครื่องประดับม้าที่สวยงาม แต่ลากลับบรรทุกของที่มีน้ำหนักมากในตะกร้ามีสัมภาระที่ห้อยอยู่ข้างตัวด้วยความยากลำบาก

“ข้าอยากเป็นเจ้าเหลือเกิน” เจ้าลาถอนหายใจ “ไม่ต้องทำอะไร ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี และมีเครื่องเทียมม้าที่สวยงามอยู่บนหลัง”

วันต่อมามีการสู้รบเกิดขึ้น และม้าได้รับบาดเจ็บถึงแก่ความตาย ลาได้ผ่านและพบม้านอนตายอยู่ “ถึงเราจะทำงานหนักและยากลำบากเพียงใด แต่เราก็มียังมีชีวิตอยู่” ลากล่าว

1. (อย่างไร).....

ตอบ.....

2. (อะไร).....

ตอบ.....

3. (เพราะเหตุใด).....

ตอบ.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 10

คำชี้แจงนักเรียนตั้งคำถาม และคำตอบจากนิทานต่อไปนี้ โดยใช้คำถามตามที่กำหนดให้

นานมาแล้วมีหญิงชราคนหนึ่งได้พบเหยือกเปล่าใบหนึ่ง ซึ่งไม่นานมานี้มันเคยเต็มไปด้วยไวน์เก่าแก่ชั้นเลิศ และยังคงเก็บกักกลิ่นหอมของสิ่งที่บรรจุอยู่เมื่อครั้งก่อนไว้ได้

เธอวางมันบนจมูกของเธอหลายครั้ง หมุนไปหมุนมาแล้วก็กล่าว “โอ ช่างเยี่ยมยอดที่สุด! ไวน์ที่เคยอยู่ในนี้จะรสชาติดีขนาดไหนนะ ในเมื่อภาชนะที่เคยบรรจุมันยังหอมหวานขนาดนี้!”

1. (ใคร).....

ตอบ.....

2. (อะไร).....

ตอบ.....

3. (ทำไม).....

ตอบ.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 11

คำชี้แจงให้นักเรียนตั้งคำถาม และคำตอบจากนิทานต่อไปนี้ โดยใช้คำถามตามที่กำหนดให้

วันที่ลูกจิ้งจอกเดินผ่านมา และมองลงมาเห็นหมาป่าตัวหนึ่งเดินผ่านมา เขาก็เริ่มร้องไห้และมองลงมาเห็นหมาป่าตัวหนึ่งเดินผ่านมา เขาก็เริ่มร้องไห้และมองลงมาเห็นหมาป่าตัวหนึ่งเดินผ่านมา เขาก็เริ่มร้องไห้และมองลงมาเห็นหมาป่าตัวหนึ่งเดินผ่านมา

“เจ้ากล้าดียังไงถึงได้มายังที่ที่รู้จักความชั่วร้ายของเจ้าดี?” เด็กตะโกน

หมาป่าเงยหน้าขึ้นแล้วพูดว่า “โอ เจ้าเด็กน้อยที่น่าสมเพช มันง่ายจะตายที่จะกล้าหาญในที่ซึ่งปราศจากหนทางแห่งอันตราย”

1. (อะไร).....
- ตอบ.....
2. (ทำไม).....
- ตอบ.....
3. (เพราะเหตุใด).....
- ตอบ.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 12

คำชี้แจงอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามข้อ 1-4

นิสัยคืออะไร

นิสัย คือ พฤติกรรมที่ทำซ้ำ ๆ จนกระทั่งติด หลังจากติดแล้วก็ทำเช่นนั้นอีกเป็นประจำ หากไม่ได้ทำเช่นนั้นก็จะหงุดหงิด นิสัยจะมีสองลักษณะ คือ นิสัยดี เช่น ตื่นแต่เช้า ขยันทำงาน รับผิดชอบ รักษาศีล นั่งสมาธิ พุดไพเราะ อ่อนน้อม มีเหตุผล ฯลฯ ส่วนนิสัยไม่ดี เช่น ตื่นสาย เกียจคร้าน ไม่รักษาศีล พุดคำหยาบคาย กิริยาหยาบกระด้าง เจ้าอารมณ์ ฯลฯ

นิสัย สำคัญกว่าความรู้ เพราะความรู้วิชาการเป็นเพียงอุปกรณ์ให้นิสัยนำไปใช้ ผู้มีนิสัยดี นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้มีนิสัยไม่ดี นำความรู้ไปใช้ให้เกิดโทษ

1. “นิสัย” คืออะไร

ตอบ.....

2. ประพฤติตนอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นผู้มีนิสัยดี

ตอบ.....

3. คนที่นิสัยไม่ดี เจ้าอารมณ์ ชอบทำตามใจตนเอง โดยไม่สนใจความรู้สึกของคนอื่น ควรแก้ไขอย่างไร

ตอบ.....

4. เหตุใดจึงกล่าวว่า “นิสัยสำคัญกว่าความรู้”

ตอบ.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 13

คำชี้แจงอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามข้อ 1-3

แม่ดีใจที่ลูกสอบได้ดีขึ้น นี่เป็นเพราะลูกเอาใจใส่ในการเรียน รู้จักทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผิดจากแต่ก่อนมากเลย แม่ภูมิใจที่ลูกเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ถ้าลูกดีอย่างนี้คงสอบชั้นชั้น ป.4 ได้ไม่ยาก

1. จากข้อความนี้ ลูกน่าจะกำลังเรียนอยู่ชั้นใด

ตอบ.....

2. อะไรเป็นสาเหตุทำให้ลูกมีผลสอบที่ดีขึ้น

ตอบ.....

3. การที่ลูกสอบได้ดีขึ้นมีผลดีอย่างไร

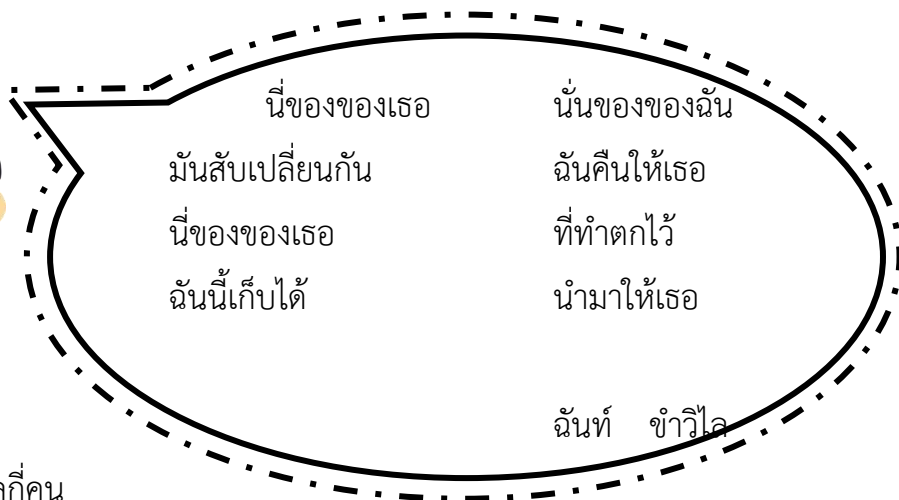
ตอบ.....

ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 14

คำชี้แจงอ่านบทร้อยกรองที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถาม โดยเขียนเครื่องหมาย X ทับตัวเลือกที่ ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. จากคำประพันธ์ข้างต้นมีบุคคลกี่คน

ก. 1 คน

ข. 2 คน

ค. 3 คน

ง. 4 คน

2. เมื่อนักเรียนหยิบกระเป๋าคิด และทราบว่าเป็นของใคร นักเรียนจะอย่างไร

ก. นำไปให้ประชาสัมพันธ์ประกาศหาเจ้าของ

ข. โทรศัพท์เรียกผู้ปกครองมารับ

ค. นำไปส่งให้เจ้าของจนถึงมือ

ง. นำไปวางไว้ที่ป้อมยาม

3. การเก็บของได้และนำไปคืนเจ้าของ แสดงถึงสิ่งใด

ก. ความมีน้ำใจ

ข. ความซื่อสัตย์

ค. ความเสียสละ

ง. ความขยันขันแข็ง

4. เหตุการณ์ใดแสดงถึงความมีน้ำใจ

ก. มาลีจัดกระเป๋าหนังสือจนเรียบร้อย

ข. วิณาช่วยเก็บกระดาดตามพื้น

ค. สาวินสะสมแสตมป์

ง. รินดาชมเพื่อนว่าสวย

5. จากคำประพันธ์ข้างต้นให้ข้อคิดเรื่องใด

ก. ความซื่อสัตย์

ข. ความกตัญญู

ค. ความกล้าหาญ

ง. ความพอใจ

ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

ชุดที่ 15

คำชี้แจงอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้ และตอบคำถาม โดยเขียนเครื่องหมาย X ทับตัวเลือกที่ถูกที่สุด เพียงข้อเดียว

“แม่ครับ หมีมี่ 2 ชนิดเท่านั้นหรือครับ” ฉันทถามอย่างสงสัย

“ไม่ใช่จ๊ะ ในป่าแห่งอื่นยังมีหมีภูเขาอีก หมีภูเขาอยู่ตามภูเขา มีสีน้ำตาล ชอบกินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร เช่น แพะ แกะ และลูกวัว ส่วนหมีขั้วโลก เป็นหมีชนิดเดียวที่ชอบล่าเนื้อมนุษย์กินเป็นอาหาร แต่หมีควายอย่างพวกเราจะขนยาวดำ ตัวใหญ่กว่าหมีหมา พวกเราจะชอบกินน้ำผึ้ง ข้าวโพด แดงโม พวกชาวไร่ไม่ชอบพวกเรา เพราะเขาหาว่าพวกเราชอบขโมยข้าวโพด และแดงโมในไร่ของเขา” แม่อธิบาย

1. ข้อความข้างต้น ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องใด

ก. อาหาร

ข. ที่อยู่อาศัย

ค. ชนิดของหมี

ง. ความสามารถ

2. พวกเราชอบกินน้ำผึ้ง คำที่ขีดเส้นใต้สอดคล้องกับตัวเลือกใด

ก. หมีภูเขา

ข. หมีหมา

ค. หมีควาย

ง. หมีขั้วโลก

3. หมีชนิดใดเป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์มากที่สุด

ก. หมีภูเขา

ข. หมีหมา

ค. หมีควาย

ง. หมีขั้วโลก

4. ตัวเลือกใดสอดคล้องกันมากที่สุด

ก. หมีควาย – น้ำผึ้ง

ข. หมีหมา – ลูกวัว

ค. หมีขั้วโลก – น้ำแข็ง

ง. หมีภูเขา – ข้าวโพด

5. ชาวไร่ไม่ชอบหมีชนิดใด เพราะเหตุใด

ก. หมีขั้วโลก เพราะชอบกินน้ำผึ้ง

ข. หมีภูเขา เพราะชอบทำร้ายมนุษย์

ค. หมีหมา เพราะชอบขโมยแดงโมของชาวไร่

ง. หมีควาย เพราะชอบไปกินข้าวโพดของ

ชาวไร่

ดร.ไกรสร ประดับเพชร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ